

**EXTREME
SUMMIT TEAM**

Timski duh
i naši strahovi

PLANINARENJE

Srebrna glava
Kozara
Kanjon Izubre i Radočelo
Povlen
Tali

AVANTURE

Lužnički megdan
Sto milja Istre
The Harz

PROPELER

Medvjedi raj
na Velebitu

BICIKLIZAM

Točkom po zemlji
ponoćnog sunca

Market
→ **Kako**
do jeftinije
OPREME?
Saveti za kupovinu u inostranstvu

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta“ od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarica.net. Saradnjom sa portalom Novinarica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, želeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalnog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznate, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarica.net. Novinarica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnice, političke, ekonomske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarice.

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / Decembar 2012.

→ EXTREME SUMMIT TEAM

22 Timski duh

U svakodnevnom životu svedoci smo jednog velikog otuđenja među ljudima, procvatu individualizma i egocentrizma, straha od iskrene komunikacije...

78 Južna Koreja

Red, rad i disciplina - uspeh zagarantovan, rezultat očigledan. Upravo to je Južna Koreja - zemlja mirnog jutra i energičnih ljudi!

→ PUTOVANJA

28 TREKOVI Vodič kroz planine Balkana - Vranovac

PLANINARENJE

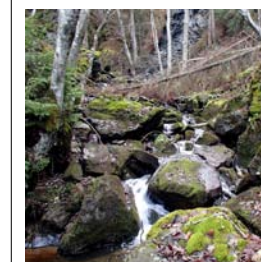
8 Jesenji dan na Srebrnoj glavi
Srebrna glava je, geografski gledano, najistočnija tačka Srbije. Sa visinom od 1.933 metara predstavlja impozantan vrh za naše planinarske prilike i ulazi na listu deset najviših vrhova u zemlji...

12 Kozara
Članovi PED „Kanjon“ iz Sanskog Mosta boravili

na Kozari (Bosna i Hercegovina) u okviru rekreativnih priprema za predstojeće zimske uspone na Grmeč i Osječenicu...

14 Kanjon Izubre i Radočelo
U organizaciji PEK „Gora“ iz Kragujevca izvedena je dvodnevna akcija (1. i 2. decembar) obilaska kanjona Izubre na Goliji (Srbija) i uspon na najviši vrh Radočela - Krivaču...

18 Povlen
Planinari beogradskog PK „Pobeda“, jednog lepog novembarskog vikenda, savladali su tri Povlena (Srbija) u jednom danu...

30 Planinom TALI kao planinska Talija
Stena, izazov i duh, nepoznato i neopisivo, a ipak doživljeno... Ovo je priča o Moračkim planinama (Crna Gora)...

SPELEOLOGIJA

46 Okruglica
Članovi banjalučkog SD „Ponir“ i speleolozi iz Novog Mesta (Slovenija) istraživali atraktivnu jamu Okruglica (BiH)...

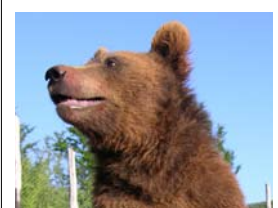
BICIKLIZAM

50 Norveška
Nenad Jovanović i Vladimir Sremčević uživali su u neverovatnoj biciklističkoj avanturi Norveškom - od Osla do Nordkapa...

VREMEPLOV

56 Smrt na Everestu
Trenutno se na „krovu sveta“, u zoni večitog leda, nalazi više od 200 tela alpinista koje je pobedila planina...

PROPELER

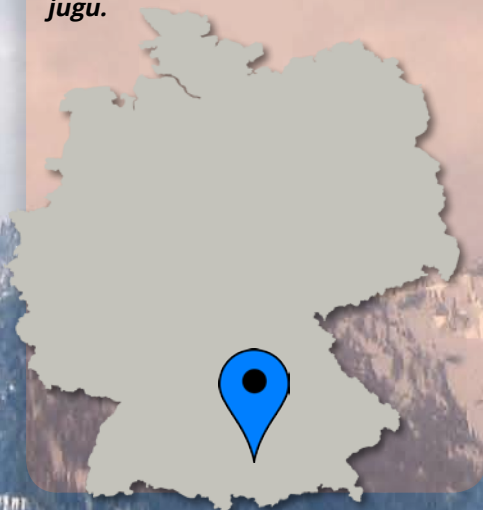
72 Medvjedi raj na Velebitu
Utočište za mlade medvjede u selu Kuterevo na Velebitu (Hrvatska) postoji od 2002. godine...

UKRATKO O...

Bavarska (nem. Freistaat Bayern - Slobodna Država Bavarska) nalazi se u južnom delu Nemačke i po teritoriji je najveća nemačka država. Graniči se sa: Baden-Virtembergom, Hesenom, Tiringijom i Saksonijom. Na istoku se graniči sa Češkom i na jugu sa Austrijom. Glavni grad Bavarske je Minhén. Oblast Bavarskih Alpa nalazi se na jugu.

Bavarski Apli^{NEMAČKA}

>> ALBERT-LINK-HÜTTE (1.053 MNV)

Dolina: Valepptal
Broj kreveta: 63
Telefon doma: 0049 8026 71 264
Domar: Ute Werner e Uwe Gruber
Vlasnik: DAV Sektion München, tel: 0049 89 55 17 000
GPS: Sever 47° 39' 18" Istok 11° 53' 12"

>> BODENSCHNEIDHAUS (1.365 MNV)

Dolina: Dürnbachtal
Broj kreveta: 48
Telefon doma: 0049 8026 46 92
Vlasnik: DAV Sektion Bodenschneid, tel: 0049 89 93 47 97
GPS: Sever 47° 40' 40" Istok 11° 50' 21"

>> BUCHSTEINHÜTTE (1.240 MNV)

Dolina: Kreuther Tal
Broj kreveta: 40
Telefon doma: 0049 8029 244
Vlasnik: Hüttenverein Buchstein e.V.
GPS: Sever 47° 38' 23" Istok 11° 40' 48"
Web: www.buchsteinhuetteschwarz.de

>> BRAUNECK-GIPFELHAUS (1.540 MNV)

Dolina: Längental
Broj kreveta: 88
Telefon doma: 0049 8042 87 86
Domar: Rudolf Steiger-Wiesner
Vlasnik: DAV Sektion Alpiner Ski-club, tel: 0049 89 76 75 58 52
GPS: Sever 47° 39' 49" Istok 11° 31' 29"

>> BRÜNNSTEINHAUS (1.360 MNV)

Dolina: Unterinntal
Broj kreveta: 54
Telefon doma: 0049 8033 14 31
Domar: Petra Rotte e Sepp Wegscheider
Vlasnik: DAV Sektion Rosenheim, tel: 0049 8031 23 34 52
GPS: Sever 47° 38' 41" Istok 12° 05' 54"

>> BLECKSTEINHAUS (1.022 MNV)

Dolina: Valepptal
Broj kreveta: 46

Telefon doma: 0049 8026 71 204
Domar: Carmen e Kollol Majumdar

Vlasnik: DAV Sektion Männer-Turnver. Mchn. 0049 89 72 46 90 84
GPS: Sever 47° 38' 53" Istok 11° 53' 26"

>> LENGGRIESER HÜTTE (1.338 MNV)

Dolina: Obere Isartal
Broj kreveta: 57
Telefon doma: 0049 8042 96 71 120
Vlasnik: DAV Sektion Lenggries, tel: 0049 8042 89 16
GPS: Sever 47° 39' 07" Istok 11° 37' 52"

>> MITTERALM (1.200 MNV)

Dolina: Leitzachtal
Broj kreveta: 55
Telefondoma: 0049 8034 27 60
Domar: Anton Tatzel, tel: 0049 179 68 43 022
Vlasnik: DAV Sektion Bergbund Rosenheim, tel: 0049 8035 27 69
GPS: Sever 47° 42' 29" Istok 12° 02' 19"

Web: http://www.mitteralm-wendelstein.de/

>> NEULANDHÜTTE (1.235 MNV)

Broj kreveta: 25
Domar: Gerd Klose, tel. +49/ (0)8856/5786
Vlasnik: DAV Neuland/München
Rezervacije: 0049/89 / 3102257
GPS: Sever 11° 29' 41" Istok 47° 40' 616"

Web: www.dav-neuland.de/huetten

>> ROTWANDHAUS (1.737 MNV)

Dolina: Valepptal
Broj kreveta: 80
Telefon doma: 0049 8026 76 83
Vlasnik: DAV Sektion Turner-Alpenkränzchen, tel: 0049 89 44 85 357
GPS: Sever 47° 38' 46" Istok 11° 56' 07"

>> SCHÖNFELDHÜTTE (1.410 MNV)

Dolina: Valepptal
Broj kreveta: 37
Telefon doma: 0049 8026 74 96
Vlasnik: DAV Sektion München, tel: 0049 89 55 17 000

GPS: Sever 47° 39' 54" Istok 11° 54' 22"

>> TEGERNSEER HÜTTE (1.650 MNV)

Dolina: Kreuther Tal
Broj kreveta: 40
Telefon doma: 0049 8029 99 79 262
Vlasnik: DAV Sektion Tegernsee, tel: 0049 8022 47 18
GPS: Sever 47° 37' 56" Istok 11° 40' 43"
Web: www.heimat.de/tegerenseer_huette

>> TUTZINGER HÜTTE (1.327 MNV)

Dolina: Längental
Broj kreveta: 63
Telefon doma: 0049 175 16 41 690
Domar: Hans Mayr, tel: 0049 175 16 41 690
Vlasnik: DAV Sektion Tutzing, tel: 0049 8158 81 19
GPS: Sever 47° 39' 28" Istok 11° 27' 45"

>> TAUBENSTEINHAUS (1.567 MNV)

Dolina: Valepptal
Broj kreveta: 60
Telefon doma: 0049 8026 70 70
Vlasnik: DAV Sektion Bergbund München, tel: 0049 89 27 34 90 08
GPS: Sever 47° 39' 39" Istok 11° 55' 32"

>> WANK-HAUS (ALOIS-HUBER-HAUS) (1.780 MNV)

Dolina: Loisachtal
Broj kreveta: 34
Telefon doma: 0049 8821 56 201
Vlasnik: DAV Sektion Garmisch-Partenkirchen, tel: 0049 8821 2701
GPS: Sever 47° 30' 30" Istok 11° 08' 36"

>> WEILHEIMER HÜTTE (KROTTENKOPFHÜTTE) (1.995 MNV)

Dolina: Loisachtal
Broj kreveta: 66, (zimi 5)
Telefon doma: 0049 170 27 08 052
Vlasnik: DAV Sektion Weilheim, tel: 0049 881 61 883
GPS: Sever 47° 32' 50" Istok 11° 11' 19"
Web: www.dav-weilheim.de/content/weilheimerhuette.html

MOJA PLANETA 27 • Decembar 2012.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje
Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“
Adresa redakcije:
Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad
smartart

Glavni i odgovorni urednik:
Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)
Art direktor:
Ivana Ubiparip

Prelom:
Studio za dizajn „Smart Art“
Fotografije:
Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“
Advertajzing:
062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:
www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -
Online izd. - Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -
Mesečno . - Dostupno na http://www.mojaplaneta.net
ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503
Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:
DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

Fotografija naslovne strane: ETC photo

POTRAŽITE NA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

forum

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adrese:
www.mojaplaneta.net
na linku ARHIVA

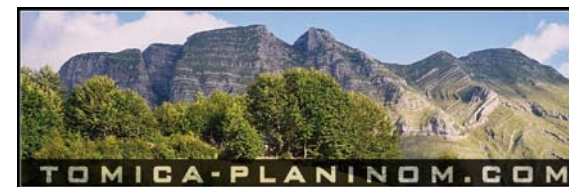
OUTDOOR MAGAZIN

ARHIVA MAGAZIN / stari brojevi:

Br. 01, Br. 02, Br. 03, Br. 04, Br. 05, Br. 06, Br. 07, Br. 08

PLANINARSKI DOMOVI REGIONA

forum

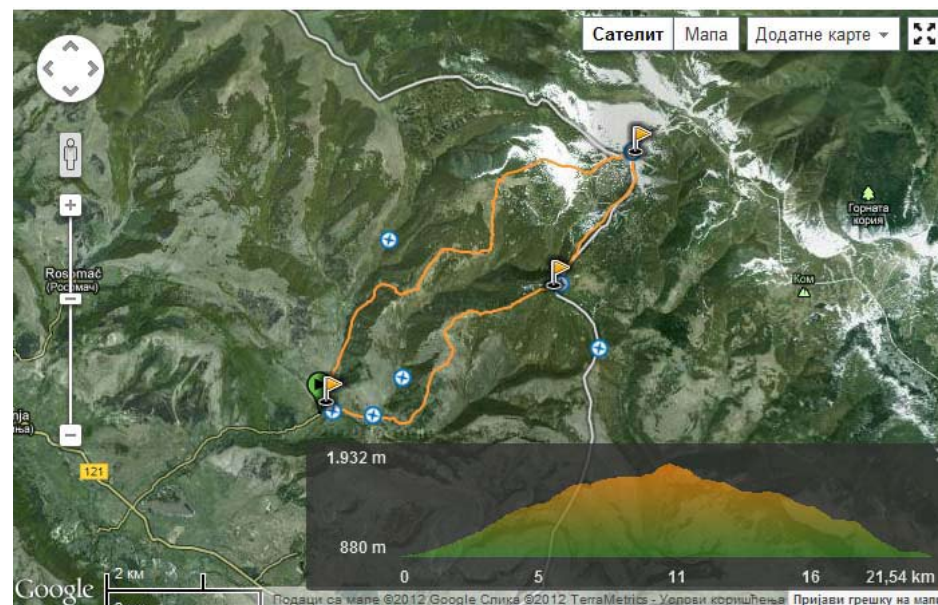

Jesenji dan na Srebrnoj glavi

Srebrna glava je, geografski gledano, najistočnija tačka **Srbije**. Sa visinom od 1.933 metara predstavlja imponzantan vrh za naše planinarske prilike i ulazi na listu deset najviših vrhova u zemlji...

Srbija
Pinom je
obeležena
približna
pozicija
vrha
Srebrna
glava,
koji je
najistočnija
tačka
Srbije.

Preuzmite trek

Opis deluje malo komplikovan,
tako da se preporučuje GPS navi-
gacija do vrha. Preuzmite ga **ovde**

Kombinacija želje za planinarenjem i prelepog jesenjeg dana daju kao rezultat ogromno zadovoljstvo koje učesnici takve akcije pamte. Jesen je nepredvidivo godišnje doba. Neki kažu – najbolje za izvođenje akcija. Možete očekivati pljuskove i sneg, a nekada i produženo leto. Nekima se, pak, proleće najviše sviđa. Ima i onih koji su naklonjeniji zimi ili letu. Kakav vam god ukus bio, sigurno ne bi ostali ravnodušni posle onoga što smo mi doživeli u poznu jesen na Staroj planini.

Jutarnja hladnoća i plavkasto nebo su nagoveštavali dan koji može izvući celu godinu. Takvi dani su retki. Ovim se ne misli na homogenost ekipe koja učestvuje, već na nebeske božanske sile koje znaju u retkim prilikama podesiti ono što mi jednostavno nazivamo vremenske prilike.

Krenuli smo iz Niša u ranim jutarnjim časovima. Bilo je negodovanja zbog ranog ustajanja, ali i ohrabrivanja da će sve to vredeti na kraju dana. U selo Senokos, našu krajnju tačku koju dosežemo transportnim prevozom, stižemo oko osam časova. Put je vodio preko grebena Vidliča, pirotskog Planinarskog doma, Visočke doline... Po ko zna koji put su nam se otkrili ti predivni predeli.

Srebrna glava je, geografski gledano, najistočnija tačka Srbije. Sa visinom od 1.933 metara predstavlja imponzantan vrh za naše planinarske prilike i ulazi na listu deset najviših vrhova u zemlji. Postala je „naglo“ popularna poslednjih godina, kada su je beogradski planinari počeli popularisati, na čemu smo ih zahvalni. Otkrili su nam jedan takav biser, dosta vremena sakriven u nedrima prelepe Stare planine.

Do pre nekoliko godina, glavni problem tog kraja (kao i svih pograničnih područja, jer se vrh nalazi na granici sa Bugarskom) je bilo to što ste morali

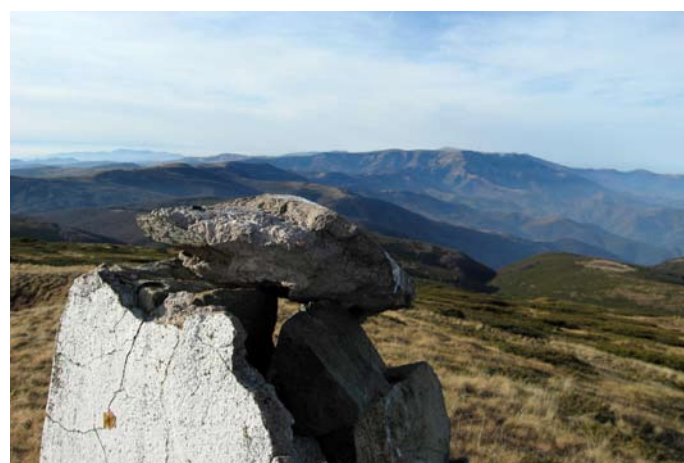
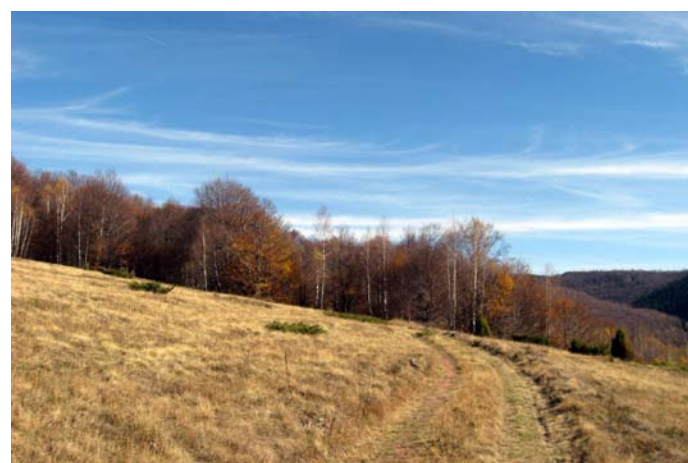
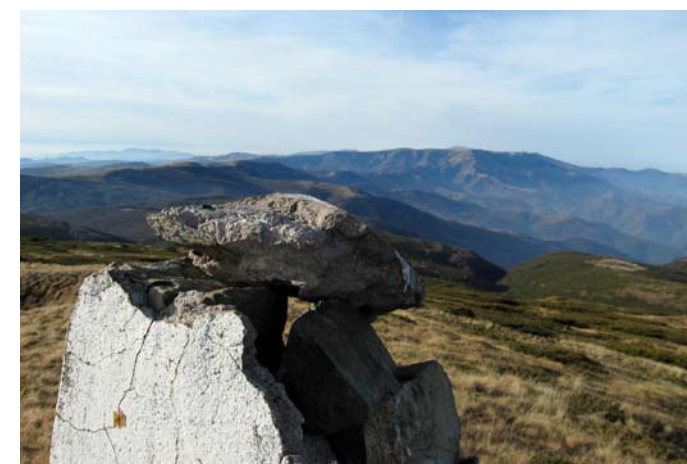
tražiti i vaditi dozvolu za kretanje u graničnom pojasu. Danas toga nema, te je sve lakše. Odlučili smo se za kružnu stazu, koja od sela najpre prati dolinu Vodeničke reke. Posle desetak minuta hoda, treba skrenuti udesno i pratiti put uzbrdo – napusta se kolski put pored reke. Ta staza ide preko grebena Gradište, zatim vodi do Boljevskog letnića, gde se napušta glavni put i skreće ulevo. Kada se izađe iznad 1.700 m. visine, lepote planine počinju da dolaze do izražaja. Do tada su to bili šumski motivi opalog žutog lišća, a sada kreću polja kleke i beskrajni vidici. Kada sam govorio o stvorenom danu, mislio sam na to da smo mogli jasno videti Rilu i Vitošu u Bugarskoj, kao i sve naše planine u radijusu od preko 100 kilometara. Jedini problem koji smo tamo videli i koji će svakako uzimati maha u budućnosti su polja kleke, svake godine sve veća i veća, i koja počinju biti nezgodan problem prilikom hodanja. Po odredbi EU, prilikom povlačenja vojske sa granice, policija se nije nimalo posvetila održavanju staza – zbog toga takvo stanje na terenu.

Posle pet časova laganog hoda, red je bio na potpuni dvosatni hedonizam. Vetar je bio optimalan, uživanje u pogledu na sve strane maksimalno. Interesantno je spomenuti da smo prilikom kročenja na vrh bili opaženi od bugarskih graničara, koji su, ne časeći ni časka pokrenuli džip i već bili u našem društvu. Bili su jako kulturni i uljudni, druželjubivi, željni razgovora. Tik pored Srebrne glave je vrh Kom, na bugarskoj teritoriji, jako poznat po tome što ispod njega izvire reka Nišava.

Povratak je usledio posle zasluženog odmora i apsorbovanja lepote jesenjeg dana. Kružna staza je najpre vodila graničnom linijom prema Grlinom kladencu (na putu smo sreli porodicu Skender, poznate planinare-alpiniste iz Beograda), jedinom izvoru vode koji smo tog dana videli na stazi, da bi od njega staza krenula udesno, preko Karibanjskog brda, sve do Karibanjskog potoka, kojim smo se, posle 22 kilometra hoda, spustili u Senokos.

Posle prvog mraka smo već bili u kombiju, presrećni zbog svega što smo dobili od prirode. Hvala joj od srca.

MILOŠ TAŠKOVIĆ

Kozara

Članovi **PED „Kanjon“** iz **Sanskog Mosta** boravili na **Kozari (Bosna i Hercegovina)** u okviru rekreativnih priprema za predstojeće zimske uspone na Grmeč i Osječenicu...

U organizaciji PED „Kanjon“ iz Sanskog Mosta, u sklopu svojih redovnih aktivnosti, članovi ovog planinarskog društva boravili su i na Kozari. Izlet je osmišljen kao rekreativni kao pripreme za predstojeće zimske uspone na Grmeč i Osječenicu... Obzirom da je bio krasan jesenji dan, sami planinarski pohod uljepšao je i prvi ovogodišnji snijeg. Sanjani su obišli rutu od rampe pa sve do poznate Mrakovice, preko zečijeg kamena koji ima prekrasan vodopad. Još jedan divan planinarski izlet za ljubitelje prirode...

Inače, planina Kozara nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine. To je niska, ostrvska planina smještena između Panonske nizije na sjeveru i Dinarida na jugu, te omeđena rijekama Savom, Unom i Vrbasom. Iako visina njenih vrhova ne prelazi 1.000 mnv, Kozara svojom visinom, prostranstvom i ljepotom dominira ovim dijelom BiH. U narodu je poznata kao „Krajiška ljepotica“ zahvaljujući svojim gustim kompleksima listopadnih i četinarskih šuma, proplancima, bistrim potocima, te bogatstvu flore i faune. Kozara je svojevrsna vazдушna banja, jedinstvena po brzini regeneracije crvenih krvnih zrnaca. Ovo je mjesto gdje možete dišući punim plućima uživati u prelijepim ambijentima kozaračkih šuma, baveći se raznim aktivnostima. Planinarenje, biciklizam, sportsko penjanje i skijanje čine boravak na Kozari potpunim. Obilježene pješačke staze pružaju izvrsnu priliku da upoznate ovu planinu, uživajte u njenim slikovitim pejzažima, a istovremeno poboljšate

svoju psihofizičku kondiciju. U cilju očuvanja i zaštite kulturno-istorijskih i prirodnih vrijednosti, centralni dio planine Kozare, površine 3.494,5 ha, proglašen je nacionalnim parkom 1967. godine.

Središnjim dijelom Nacionalnog parka „Kozara“ dominira plato Mrakovice (806 mnv) na kojem se, zbog njegovih urbanih sadržaja, često održavaju kulturne manifestacije i okuplja veliki broj posjetilaca. U svako godišnje doba Nacionalni park „Kozara“ nudi nešto posebno: s proljećem ozelene i ožive gusti šumski kompleksi; ljeti svjež vazduh i hladovina visokih četinara pružaju osvježenje od vrućina; jesen očarava svojim bojama, a zimi snježni pokrivač omogućava uživanje u čarima zimskih sportova.

PED „KANJON“
SANSKI MOST

Bosna i Hercegovina

Pinom je obeležena približna pozicija planine Kozare. Više o Nacionalnom parku „Kozara“ pročitajte na internet stranici: www.npkozara.com

Info

PED „Kanjon“ Sanski Most osnovano je u januaru 2004. godine a rješenje od nadležnog Ministarstva je dobilo 26. 4. iste godine. U proteklih osam godina, koliko postojimo, uradili smo puno na planu ekologije i čovjekove sredine, promovirajući prirodne ljepote Sanskog Mosta. Po projektima radili smo na rimskom utvrđenju na odmorištu Dabar, gdje je održano preko 40 akcija gdje je aktivno učestvovalo po akciji oko 50 mladih entuzijasta, najčešće naših članova i ljubitelja prirode - građana. Sve ove godine imamo punu podršku općine Sanski Most i nekolicine donatora, kada su bile u pitanju aktivnosti na samom lokalitetu Gradine Sastavci. Dosta smo radili na medijskoj promociji Gradine „Sastavci“ koju zasigurno trebamo uključiti u turističku ponudu općine Sanski Most u sklopu parka-izletišta Dabar, pošumljavli - ozelenjavali smo u konceptu Sastavaka.

Organizirali smo planinarske šetnje pod nazivom „Harijevim korakom“ (sjećanje na izvrnog planinara Sanskog Mosta i velikog ljubitelja prirode), „Cvijetni maj“, „Pohod na Mulež“, te učestvovali u pohodima po pozivu drugih planinarskih društava. Razmijenjujemo mnoga iskustva sa drugim planinarskim i ekološkim društvima, te uspostavljamo i dalju suradnju, a planiramo i zajedničke aktivnosti na području Općine Sanski Most, jer su nam se planinari drugih društava ponudili za pomoć. Označavanje, markiranje planinarskih staza odrađeno je na nekoliko maršruta na području sanske općine. Konstantno radimo na školovanju planinara-članova našega društva. U organizaciji PSBiH čiji smo članovi već nekoliko godina, stručno su educirana naša četiri člana koji su uspješno prošli obuke za vodiče „A i B“ kategorije... Uspješno smo sproveli školu planinarenja za najmlađe uz podršku SDC-a i općine Sanski Most... Pridružite nam se i vi...

Krivača (1.643 mnv)

Etno brvnare
domaćinstva Šekler

U donjem toku, Izubra krije tri vodopada ukupne visine oko 20 metara. Nizvodno, kilometar pred ušće, gradi veliki broj slapova i bukova. Interesantno je ime te reke. Pretražujući po Internetu, pronašla sam da je do sedamnaestog veka u Evropi živio evropski bizon - zubr koji je kasnije istrebljen. U srednjem veku ovaj deo Srbije bio je pod Nemanjićima koji su gajili zubrove u blizini svojih zadužbina, pa se pretpostavlja da je i reka po njima dobila ime. Reka Izubra je pod prvim stepenom režima zaštite, kao prirodno dobro od izuzetne važnosti i to dovoljno govori samo po sebi.

Kada smo pre desetak godina Gogan i ja pokušavali da otkrijemo kanjon Izubre i raspitivali se kod seljaka, niko nije ni znao da nam tačno kaže gde se nalazi. Razlog tome je što su seljaci slapove i lonce u reci nazivali Kace i samo pod tim imenom smo uspeli da ga pronađemo. Danas je kanjon često posećen i samo me je strah da se ne oskrnavi njegova lepota. Prvi put smo ovoga puta zatekli gomilu đubreta na ulasku u kanjon. Do skoro smo tu brali maline... Ponekad pomislim da neka mesta možda ne treba ni otkrivati.

Uvek gledam u lica ljudi koji prvi put uđu u kanjon. Svaki put je isto. Ozarena lica. Ushićenje. Radost. Škljocaju fotoaparati. Magle uglavnom nije bilo. Ispod najvećeg vodopada smo napravili pauzu. Da se prikupimo. Da krenemo natrag. A ne ide nam se! Još malo fotografija, još neki put da siđemo do reke, da pogledamo nešto što nam je promaklo.

Srbija
Pinom je
obeležena
približna
pozicija
planine
Golije.

Po izlasku iz kanjona, podelili smo se u dve grupe. Jedna grupa je peške otišla u Rudno, a druga grupa je iskoristila autobus do Rudna, a onda peške do mog raja na zemlji, do crkve Nikoljače.

NIKOLJAČA

Crkva Nikoljača, ili crkva Svetog Nikole, nalazi se na oko tri kilometra od Rudna. O nastanku i građenju crkve nema nikakvih pouzdanih podataka, pa je vreme nastanka nepoznato. Solidno je očuvana. Pod je napravljen od jako lepo klesanih spomenika iz 16. i 17. veka, sa ornamentima i ljudskim figurama, što naravno govori da je crkva iz starijeg perioda. Pravougaonog je oblika i sa svake strane ima po jedan prozor.

Pola sata smo se zadržali kod crkve, a onda polako, u smiraj dana, krenuli put Rudna na zasluženu večeru i druženje. Pustila sam da svi krenu, a ja sam još koji minut ostala da oslušnem četinare oko crkve i dodirnem je, bez potrebe da objašnjavam zašto to radim.

NA RADOČELO

Nedeljno jutro nas je sačekalo tmurno i maglovito. Doručak kod

Kanjon Izubre i Radočelo

U organizaciji **PEK „Gora“** iz **Kragujevca** izvedena je dvodnevna akcija (1. i 2. decembar) obilaska kanjona Izubre na **Goliji (Srbija)** i uspon na najviši vrh **Radočela - Krivaču...**

Verujem da svaki čovek ima svoj raj na Zemlji. Neko ga je pronašao, a neko ne. Nikad ne treba odustati od potrage. Jedan proplanak na Goliji na kome se skrivena duboko u četinarskoj šumi, nalazi crkva Nikoljača, za mene je moj raj. Srećna sam što sam imala sreću da ga otkrijem. I svaki put kada postoji mogućnost da ga posetim, ja tamo odlazim, da napunim dušu i srce, da pronađem mir koji mi donosi to mesto, da „napunim baterije“ za svakodnevnicu koja me očekuje kada siđem sa planine.

U organizaciji PEK „Gora“ iz Kragujevca izvedena je dvodnevna

akcija obilaska kanjona Izubre na Goliji i uspon na najviši vrh Radočela - Krivaču. Akciji su se pridružili i planinari iz Niša, „Rada“ iz Kraljeva, nekoliko njih je bilo iz PK „Žeželj“ iz Kragujevca i Gogan i ja iz PK „Vrbica“, Velika Plana. Kako smo nas dvoje puno puta bili u tom kraju, Gogan je prihvatio da bude vodič na stazi i bar malo pomogne u otkrivanju lepote tih predela. Ni najavljeno loše vreme za taj vikend nije pokolebalo tridesetak odvažnih planinara da krenu na put.

POLAZAK

U sedam sati, krenuli smo iz Kragujevca i skoro bez pauze, oko deset

sati bili smo u Rudnom na Goliji. Magla kroz koju smo išli sve vreme, sprečila je da oni koji su prvi put ovde dožive predivan uspon autobusom od Gradca do Rudna. Za sat vremena smo se smestili kod naših domaćina Šekler i Milošević. Svi planinari su bili zadovoljni smeštajem i već oko pola dvanaest smo krenuli ka kanjonu Izubre. Da bismo uhvatili što više svetla za njegov obilazak, jedan deo puta, do sela Bzovik, prešli smo autobusom. Imali smo sreću da nam se vreme popravilo prilikom napuštanja autobusa, pa je moglo da krene škljocanje fotoaparata. A imalo se šta i slikati.

domaćina je bio izvrstan i po želji svakog ponaosob: pita od heljde, zeljanica, kačamak sa sirom i kajmakom, pržena jaja... A onda smo krenuli. Plan je bio da se popnemo na najviši vrh planine Radočelo, Krivaču, pa da se spustimo u manastir Studenicu. Gogan je ostavio mogućnost da se, ukoliko se vreme mnogo pogorša, posle Krivače ponovo vratimo u Rudno, gde bi nas sačekao autobus.

Radočelo je planina centralne Srbije, dužine oko 15 km, okružena je rekom Studenicom sa tri strane: od jugozapadne, zapadne, severne, do severoistočne strane, a na jugoistočnoj strani se postepeno spušta serijom manjih vrhova dolinama Kruševičke reke i Brvenice do Ibarske klisure. Najviši vrh je Krivača (1.643 m). Severozapadno od vrha Krivača, uz reku Studenicu, nalazi se selo Milići, nizvodno selo Brezova, pa manastir Studenica. Južno od masiva Radočela nalaze se prelepa sela Deviči i Rudno, kao rubna naselja opštine Kraljevo.

Od Rudna smo se prvo spustili do reke Brevine, desne pritoke Studenice, gde smo na izvoru natočili vodu i obišli brvnaru koju drže izviđači iz Kragujevca i koji tu svakog leta dovode decu na tabor. Tu je već počela da sipi kiša koja nas je naterala da obučemo kabanice. Putem, ispod sela Kamensko, sve vreme pored predivnih livada pored Brevine, popeli smo se do brda koje je još daleke 1978. godine kupila jedna grupa Kragujevčana, zaljubljenika u Goliju. Zadržali smo se samo neki minut i nastavili jakim usponom preko

Golog brda ka Krivači. Tu je u jednom momentu počela snežna vejavica. Čudni su planinari, umesto brige, ja sam na licima gledala oduševljenje. Prvi sneg ove godine! Divno!

Grupa planinara se odlično kretala i Gogan je odlučio da malo skрати uobičajenu stazu strmim prečicama, ali smo se zahvaljujući tome vrlo brzo obreli na Krivači. Bilo je tek pola dvanaest. Od magle i snega se ništa nije videlo, osim ružne kućice na vrhu. Mnogo mi je bilo žao zbog planinara koji su prvi put bili ovde, ali to će ih možda ponovo podstaći da dođu. Kad pomislim samo kako je lep vidikovac Krivača. Pola sata pauze je bilo dovoljno da se presvučemo, pojedemo nešto i naravno slikamo, jer te slike su nešto što će nas uvek podsećati na sitnice koje smo zaboravili.

Stazu do manastira Studenica nismo mogli da vidimo od magle. Dosta velika grupa je iziskivala oprez, jer svaka neopreznost može da dovede do toga da se neko izgubi. I ovaj deo puta Gogan je prilagodio vremenskim uslovima, tako što nije hteo da ide grebenom, već putem koji je u jednom delu bio dosta blatnjav, ali mnogo bezbedniji za grupu. S vremena na vreme, magla bi se mestimično razilazila, pa smo mogli da naslutimo koju lepotu propuštamo.

Pre 15 sati, bili smo ispred manastira Studenica. Veća grupa planinara je saslušala priču o manastiru, ali ću ja ovoga puta nju preskočiti. Ona je za mnogo ozbiljnije pisanje nego što je priča o planinarskoj akciji.

Nekoliko planinara koji su ostali u

Nijedan planinar nije odustao

Rudnom, obišli su novu crkvu Svete Trojice koja je sagrađena u zaseoku Bunar. Zaseok je dobio ime po nemanjićkom bunaru koji se nalazi pored same crkve. Obnovljena je 2007. godine, na temeljima stare, a

po obliku se vrlo malo razlikuje od crkve Nikoljače. Usput su posetili manastir Gradac, koji je podignut 1268. godine, kao zadužbina kraljice Jelene Anžuske, princeze francuskog porekla i žene kralja Uroša. U

15 sati su bili u manastiru Studenica, gde smo ih mi već čekali.

Put do Kragujevca, uz jednu kratku pauzu, protekao je bez problema. Dok smo ulazili u grad, ponovo su mi se vraćale slike Izubre, livade

Brevine, bačije ispod Krivače, sneg i magla na vrhu, Studenica... Moj raj na zemlji ne pominjem. On je stalno u meni i samo čekam priliku da mu se ponovo vratim.

DRAGICA KOCIĆ

Najveća kaca

Selo Bzovik

Nikoljača

Jesenje boje Radočela

Planinarski klub „Pobeda“

Kao i tokom cele godine, i u januaru ćemo se svake nedelje šetati **Avalom**. Do sredine februara organizujemo sedmodnevna zimovanja na našem **Rajcu**, a od vikend akcija u toku januara izdvajamo **Božićni uspon na Rtanj** i visokogorske akcije na **Rilu** i na **Pirin**.

Više informacija o zimovanju na **Rajcu** potražite na **OVOM LINKU**.

web: www.pdpobeda.rs

e-mail: kontakt@pdpobeda.rs

POVLEN

Planinari beogradskog **PK „Pobeda“**, jednog lepog novembarskog vikenda, savladali su **tri Povlena (Srbija)** u jednom danu...

Srbija
Pinom je obeležena približna
pozicija vrha Povlena

Tog hladnjikavog, novembarskog jutra, Beograd je obavila gusta magla. Dok je polako svitalo, okupili smo se ispred Hrama Svetog Save, ukrkali u minibus i uputili ka Valjevskim planinama. Jedan od popularnijih izleta po Srbiji upravo je onaj koji smo i mi želeli da ostvarimo tog dana: uspon na Mali, Srednji i Veliki Povlen. Udobno ušuškani u toplom autobusu, još uvek sanjivi, kroz prozor smo gledali gustu maglu koja je prekrivala put kojim smo išli, ali isto tako i zrake sunca koji su izranjali iz te beline i, ipak, obećavali lep dan. I zaista, čim smo skrenuli na put ka Valjevu, kao dotaknuta čarobnim štapićem, magla se raspršila i nestala u trenu. Odjednom su nas zabljesnule vatrene jesenje boje prirode, krošnji drveća i lišća i jedva smo

čekali da zakoračimo u tu lepu jesen koja nam se široko osmehivala i zvala u svoj zagrljaj.

Na izlasku iz Valjeva, u restoranu „Platani“, napravili smo pauzu za kafu, gde nam se pridružio i Vlada Matković sa još troje planinara. Oni su iz Beograda krenuli kolima, jer mesta u autobusu više nije bilo. Vrlo brzo, stigli smo na Debelo Brdo, odakle smo krenuli na pešačenje. Prešli smo reku Trešnjicu i odmah krenuli prilično strmom stazom kroz šumu. Dok smo gazili opalo, vlažno lišće i udisali svež, jutarnji vazduh, dobro smo se zagrejali, potpuno rasanili i bili spremni za još jednu planinarsku avanturu. I sva naša čula polako su se budila: oči su željno upijale udaljene prizore nepreglednih planinskih venaca u daljinama, duboko

smo udisali i mirisali opalo lišće i travu prekrivenu rosom, osluškivali jutarnju tišinu čarobne šume kroz koju smo se peli... Sa prevoja na koji smo vrlo brzo izašli, iz daljine nas je pozdravila Tara, naša omiljena... Magla u udolinama, oblaci, plavetni obrisi planina... sve stopljeno i kao naslikano na slikarskom platnu... Lepo, nestvarno, prosto je plenilo... Nastavili smo dalje, ka malom uzvišenju i našem prvom vrhu tog dana - Bedenu. Nismo hteli da gazimo preoranu njivu kako bismo došli do njega, već smo ga samo fotografisali i produžili. Makadamskim putem, uputili smo se polako ka Malom Povlenu koji nam je već „pozirao“ i prizivao nas u svoja nedra. A onda, opet čaroban prizor ispred nas: to neobično i nestvarno lepo „magleno more“, slika koja može da se vidi i doživi samo na planini...

Stazom kroz šumu, pa preko širokih livada, pored mnogih napuštenih kuća i lepih vikendica, laganim tempom, došli smo i do velike zaravni i male crkve na njoj, u podnožju Malog Povlena. Tu smo zastali da predahnemo. Ušli smo u crkvu, a onda se popeli i na visoku osmatračnicu, odakle su se još dalje i još lepše videle udaljene planine, raštrkane svuda po Srbiji. Strmom stazom kroz šumu, polako smo se popeli na

Mali Povlen (1.347 m), najviši od sva tri. Na vrhu smo sedeli dugo. Kao nanizane bisere, prepoznavali smo Zlatibor, Rudnik, Taru, Jablanik, Medvednik, Bobiju... Znajući da je zima na pragu i da će sunčane i vedre dane vrlo brzo zameniti sivi, tmurni i hladni, okrenuli smo lica ka suncu, zatvorili oči i upijali njegove zrake iz sve snage, želeći da što više te blagosti i topline unesemo u sebe... topline koja će nas onda grejati cele zime! To divno „gušterisanje“ prekinuo je naš vodič, pozivom da se ipak mora dalje.

I u nastavku pešačenja smo uživali... preko prelepih proplanaka i livada, kroz šumu i opalo lišće, kroz jesen koja nam se raskošno prikazivala u najlepšim bojama, pod plavom kapom nebeskom, prošaranom beličastim oblacima i raspršenim tragovima aviona...

Pre uspona na Srednji Povlen, malo smo skrenuli sa staze i došli do neobične grupacije stena koje su se uzdizale u gustoj šumi. Prvi je Milan krenuo da se vere po njima, a onda, kao po komandi, usledio je pravi mali „desant“ na stene! Svi su hteli da se brže-bolje uzveru na njih, da pogledaju odozgo šta se ima videti, da se slikaju, poziraju... Bilo je mnogo smešno i simpatično. Naravno, neko je morao da ostane i dole, da sve to ovekoveči fotografskim aparatima. I nije nam bilo teško! Slikali smo i slikali, dok smo se slatko smejali neobičnim vratolomijama naših planinara koji su

na sve moguće načine pokušavali da se popnu na onaj vrhčić, pa onda i na onaj, pa i na onu stenu tamo... Kada je ta mala avantura završena, vrlo brzo, popeli smo se i na Srednji Povlen (1.301 m).

Kratko smo se zadržali i nastavili preko lepog, uskog, stenovitog grebena, kroz nisku šumu, do Velikog Povlena (1.271 m). Zanimljivo je da se Valjevcanima, gledajući ga sa puta, on, kao najbliži, učinio i najvećim, pa je otuda i dobio naziv Veliki, iako je od sva tri on najniži po visini. Još jednom smo bacili pogled na naše divne planine, rasute svuda po Srbiji, a onda se kroz šumu spustili u podnožje, do planinarskog doma „Povlen“. Bio je zatvoren, pa smo se pored njega malo odmorili, natočili vodu i uputili makadamskim putem do našeg minibusa. U jednom trenutku sam se osvrnula i ostala zadivljena neobičnim prizorom... A onda smo svi zastali ... da pogledamo, upijemo, proživimo taj trenutak, jedinstven, neponovljiv... Sunce koje je polako zalazilo na horizontu, bojilo je crvenom, purpurnom bojom šumovite padine Velikog Povlena, a na nebu koje se iz plave boje pretapalo u blede roze, pojavio se skoro pun mesec, ogroman, beo, nestvaran... Kakvo prelepo umiranje dana i buđenje noći! Nekoliko trenutaka ostali smo nepomični, bez daha, u tišini... Tiho smo napravili nekoliko fotografija ... za uspomenu, sećanje. Mada, ponekad se i pitam da li je

to potrebno fotografisati. Neke slike ostaju zapamćene večno u našim mislima. I nikada, ali baš nikada se ne zaboravljaju. A to je, opet, takva sreća za nas, takva privilegija... koju samo priroda može da nam podari. I mi smo zbog toga srećni ljudi...

I zato, dok tiho završavamo naše pešačenje i dok nam Povleni i sjajni mesec nad njima žele laku noć, ponovo smo im se okrenuli i prošaputali: „Doći ćemo mi opet!“

MARIJA PETROVIĆ

Puđa ceremonija; Desno gore: Tibet; Desno dole: C2 Everest

Timski duh i naši strahovi...

U svakodnevnom životu svedoci smo jednog velikog otuđenja među ljudima, procvatu individualizma i egocentrizma, straha od iskrene komunikacije, gubitka samopouzdanja... Ne bih da ulazim u analizu svega toga, ali primećujem da mi u ekspedicije sve više dolaze ljudi otuđeni od života, koji više penju vrhove da bi izlečili neke svoje komplekse, a manje da bi uživali u Prirodi i druženju sa istomišljenicima. Zato je sve teže stvoriti dobar timski duh.

Mount Everest

Tokom prethodne ekspedicije na Mt. Everest bio sam svedok situacije u kojoj 400 planinara iz celog sveta sedi u baznom kampu, dok se dvojica Italijana bore za život negde na 7.500 m. I pored poziva u pomoć niko nije hteo da odreaguje. Pomoći čoveku u planini, spasiti nečiji život je privilegija koju malo ko dobija i zato je ne treba propustiti.

Takve situacije oplemenjuju našu dušu i naš život. **SA DRUGE STRANE** ako ste deo jakog tima u kojem vlada međusobno poverenje, naše samopouzdanje će biti mnogo veće jer znamo da nismo sami. Često mi se dešavalo da pojedinci koji objektivno nemaju potencijal za visoke domete, u takvim timovima postižu neverovatne rezultate.

Senekina izreka „Svi za jednog jedan za sve“ bila

je i ostala za mene osnovni princip pri organizaciji ekspedicija. Znam da to mnogima smeta, naročito onima koji se osećaju superiornije u odnosu na ostale članove ekspedicije pa im strpljenje i podrška onim „slabijima“ ide na živce. Ali smisao leadership-a i jeste da svi dobiju podjednake šanse za uspon na vrh.

JEDAN OD RITUALA bez kojeg ne može da počne ekspedicija je Puđa. To je ključni momenat ekspedicije, mada većina ljudi koji sa strane dolaze u Nepal da penju himalajske vrhove ne misle tako. U stvari oni ne vide i ne osećaju kakvu energiju donosi ritual i koliko je to bitno za harmoniju u ekipi, naročito za odnos između Sherpasa i članova ekspedicije. Sa jedne strane, tokom ceremonije većina penjača usmerava svoje misli ka vrhu, gde se svako

moli svom Bogu da ekspedicija bude uspešna, a uspešna znači da popenjemo vrh bez obzira na sve i da se živi vratimo kući. Pri tom treba reći da svi razmišljaju u svoje ime, a sa ostalima šta će biti to je manje važno. Nigde više ego ne lomi čoveka kao na ekspedicijama.

Sa druge strane, Sherpasi imaju drugačiji pristup. Oni se unapred izvinjavaju planini što će je povrediti sa oštrim šiljcima dereza i cepina, što su poremetili sklad svojim dolaskom, traže mir i spokoj u ekipi čiji su deo i mole za oproštaj planinu jer su uljezi u tuđem dvorištu. Nigde se ne spominje vrh i ostvarenje cilja. Sam vrh je posledica ovakvog načina ramišljanja a ne jedini cilj zbog kojeg smo se okupili u podnožju planine. Tokom trajanja ceremonije na licima penjača prevladava izraz zabrinutosti, dok Sherpasi deluju smireno a u nekim trenucima, čak veselo. To utiče na sve prisutne, pa ako se popije i neka šolja čanga onda svi postanemo - jedno.

TAJ OSEĆAJ ZAJEDNIŠTVA prodire i u najokorelije egomanijake, pa se vremenom stvori osećaj timskog duha. Naravno, ima onih koji su neizlečivi i kojima nikada neće biti jasna izreka: „Ko traži cilj ostaće prazan kada dostigne a ko traži put nosiće stalno cilj u sebi“. Naime, što je veća žudnja za ciljem, to je veća i praznina kada ga dostignemo. Posle toga ta praznina traži novi cilj i tako u krug. Nema kraja a ni sreće... Glavni razlog za ovakvu situaciju jesu naši strahovi koje sa sobom donosimo u Himalaje, naročito strah od neuspešne ekspedicije, odnosno

Uspon ka C3 Everest.

Druga stepenica - Everest north face

Everest north face

nepopetog vrha.

Zanimljiva je činjenica da je strah od neispunjenja cilja mnogo veći nego, recimo, strah od smrti ili povređivanja. Snažan fokus na vrh često zamagli objektivne opasnosti kojima smo izloženi pa je tako subjektivni osećaj bezbednosti veći nego što bi trebalo. Da bi apsurd bio još veći, ljudi uglavnom dolaze na velike ekspedicije sa namerom da se oslobode sopstvenih strahova, ali ih samo retki prevazilaze.

ZAŠTO JE TO TAKO? Jednostavno ljudi se plaše da daju deo svoje energije, mentalne snage, veštine i emocija nekom drugom, odnosno, da se daju u korist tima. Misle da će biti slabiji, ako deo sebe daju drugima i da će izgubiti i to malo samopouzdanja koje imaju. Upravo je obrnuto! Što se više daješ više i imaš. Energija tima se vraća i osećaj ogromnog samopouzdanja nas obuzima kada znamo da nismo

Odmor u C3 Everest

sami u tom ledenom bespuću. U realnim situacijama ovo se retko dešava jer je teško pobediti sopstveni ego koji nas drži okovanim našim strahovima. Zato se većina članova ekspedicije vraća kući sa istim „koferom“ sa kojim je pošla na put, a Himalaji ostaju tamo gde stoje hiljadama godina - kao nemi posmatrači naših unutrašnjih borbi.

IMA ONA PRIČA DA NAS PLANINE MENJAJU i pomažu nam da budemo bolji ljudi. Valjda to ima utemeljenje u ideji da ekstremni uslovi rađaju ekstremne napore i odricanja, kada naše maske padaju, otkrivajući nam našu suštinu pred drugim ljudima. Iskustvo mi govori da je mali broj ljudi koji se suštinski menja, a da su najbrojniji oni koji samo dobro glume promene. Sve mi se više čini da planine ne leče već samo postavljaju dijagnozu. Ne može sport kojim se baviš i ekstremni uslovi koje proživljavaš da te učine boljim čovekom ako ti to ne želiš ili već ne nosiš klicu dobrote u sebi. Ekspedicije mogu samo da pokažu tvoje pravo lice jer su Himalaji i ljudi koji tamo žive samo ogledalo u kojem se sve vidi. Na nama je da smognemo snage i hrabrosti da prihvatimo to što vidimo. To je početak puta, početak promene na bolje. Koliko ćete biti uspešni na tom putu zavisi od toga koliko ste spremni da budete iskreni prema sebi.

Kakav god ishod bio jedno je sigurno: ko se usudi, pobeđuje...uvek! ■

NAJAVA EKSPEDICIJA EXTREME SUMMIT TEAM-A

Aconcagua expedition 2013
Uspon na najviši vrh Južne Amerike – Aconcagua (6.962 m)
Polazak: 28.01.2013.

Island Peak expedition 2013
Uspon na Island Peak (6.189 m) - Everest region, Himalaji, Nepal
Polazak: 08.04.2013.

Manaslu expedition 2013
Uspon na Manaslu (8.163 m) - Nepal
Polazak: 27.08.2013.
(ekspedicija traje 40 dana)

PLANINOM

*knjiga vodič,
drugo prošireno izdanje*
Autor: Tomica Delibašić

O planinama Crne Gore i Srbije, opisi planina i staza, poziv na literaturu, brojne potrebne podatke, uz deo o planinarenju uopšte, šta planinar treba da zna i na šta da obrati pažnju.

Po pristupačnoj ceni od **500 dinara**, pouzećem, sa troškovima slanja 700 dinara.

Više detalja o uslovima poručivanja i kupovine:
www.tomica-planinom.com

Iskren prijatelj prirodi i čoveku

Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

Prodaja u pretplati

Sve informacije na telefon:
+381(0)65 888-08-57

 Download
 TREK OVE AVANTURE MOŽETE DA SKINETE U SVOJ GPS UREĐAJ KLIKOM NA OVU ADRESU

Gradište - Vranovac

Atraktivna destinacija u Crnoj Gori, idealna za pustolove i ljude željne divljine...

Gradište (2.174 m), Vranovac (2.215 m) - Sinjajevina; 16 km, pešački trek

Podaci o trek

Ukupna trasa

Dužina trase: 16 km

Ukupni uspon: 800 m

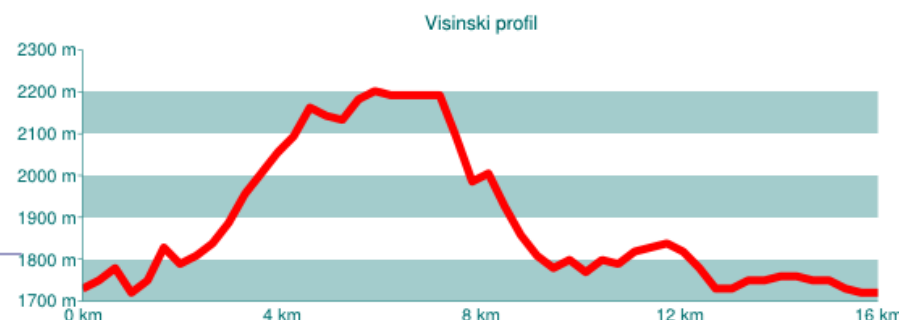
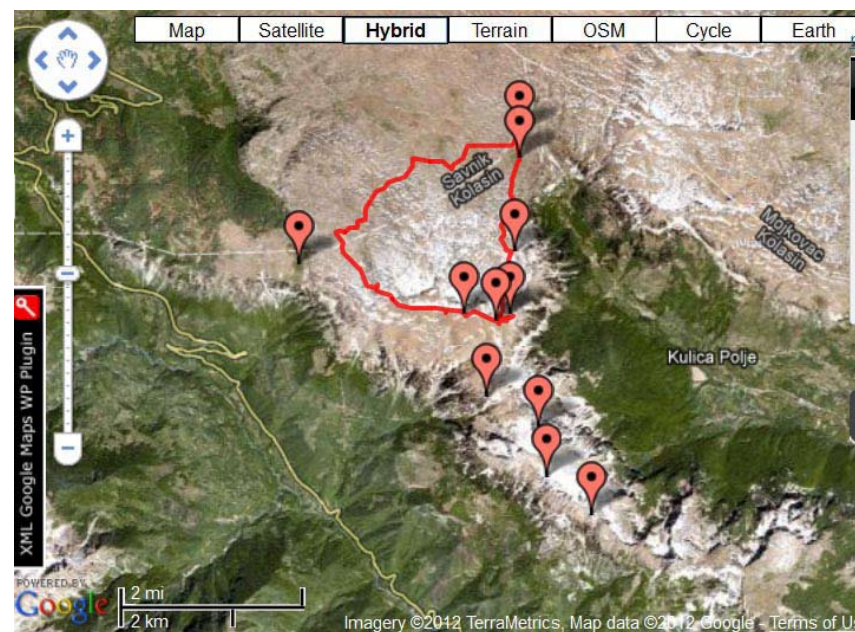
Najniža tačka: 1720 m

Najviša tačka: 2.215 m

Kondiciona težina: 6/10

Tehnička težina: 6/10

Izvor pitke vode: 1 (na početku)

Sinjajevina je jedna ogromna, zatalasana visoravan, koju planinari ne posećuju tako često zbog loših puteva i nepristupačnosti, odnosno problema transporta preko ove krševite pustare. Za pustolove, ljude koji žude za divljinom i samoćom, ogromnim prostorom kojim se može

tumarati u nedogled, Sinjajevina je raj. Oni koji ipak pozele da osele tu gorštacku usamljenost u ovom pretežno bezvodnom prostoru sa nekoliko strana se mogu popeti na plato Sinjajevine. Jedan prilaz je iz smera Žabljaka, drugi je jako lošim putem iz kanjona Tare, treći je od Boana, četvrti od Mojkovca ka crkvi Ružici, a peti od Kolašina.

Najvišim vrhom Sinjajevine često se proglašava 2.203 m visoki Jablanov vrh, ali se u toj računici previđa dramatični greben Umova i Babinog Zuba na krajnjem jugu, koji svojim vertikalama i dinamikom odudara od zatalasane pitomine Sinjajevine. Zbog drastične ambijentalne razlike neki taj greben smatraju zasebnim planinskim masivom, ali se nikako ne može prenebretni činjenica da se on prilično širokim platom prosečne visine preko 1.700 m jasno spaja sa ostatkom Sinjajevine, a da je ostrim i nižim prevojem Semolj jasno razganičen od Lole i Moračkih planina. Zato ću ja za najviši vrh Sinjajevine smatrati impozantni, stenoviti, 2.277 m visoki Babin Zub, drugi vrh po visini je Vranova glava, koja se nastavlja na njega ka severozapadu, a Jablanov vrh je tek treći po visini.

Babin Zub sa Gradišta

Kao ishodišta za planinarske izlete, na Sinjajevini se prirodno nameću tačke sa pijaćom vodom, a njih nema mnogo. Jedna od poznatijih je bunar Smrdan (gde ćete naći hladnu, savršeno pitku vodu, nimalo u skladu sa njegovim imenom) do koga se najlakše stiže solidnim makadamskim putem od Kolašina preko Donjeg i Gornjeg Lipova, uz reku Plašnicu. Tu možete kampovati, a možete se smestiti i kod gostoprимljivih gorštaka u katunu Ječmen dol. Ovo je tačka koje je zgodna za uspone bilo ka istoku, ka Jablanovom vrhu i dalje ka Savinoj vodi i Ružici, ili ka jugu, za osvajanje Babinog Zuba, Umova, Gradišta i Vranove glave. Savetujem vam da vrhove Babin Zub, Sto, Tornu i Umova penjete tek nakon završetka alpinističke obuke i nakon što ih dobro osmotrite uživo - čitavom dužinom ovog grebena je nemoguće proći bez penjačke opreme. Na Babin Zub je moguće izaći i planinarski, ali uz izuzetan oprez i solidno iskustvo.

Ono što je u tom grebenu ipak dostupno planinarima bez alpinističke opreme jesu dva najsevernija vrha, Gradište i Vranova glava, sa kojih sjajno možete sagledati čitav greben, kao i doline koje ga okružuju, tako da se ovi vrhovi mogu smatrati za sjajne vidikovce. Ovaj trek se bavi upravo njima, sa polazištem od Smrdana, odnosno katuna Ječmeni dol. Delimično markirana staza kreće iz Ječmenog dola preko umereno krševitog i u početku ne mnogo strmog terena, kroz područje zvano Arbanaški dolovi. Prolazite pored jednog jezerceta koje tokom leta ume da presuši, iza koga kreće ozbiljniji uspon preko sipara ka prevoju između Gradišta i Vranove glave. Prvo obilazite Gradište, a onda se vraćate do prevoja i nastavljate širokim bilom Vranovca do njegove najviše tačke na 2.215 m visine.

Produžavate dalje ka zapadu lagano se spuštajući, da biste tačno na polovini trase stigli do stenovitog odseka koji treba pažljivo zaobići s desne strane, tražeći put preko velikih kamenih blokova, dubokih pukotina i kuloara. Kada se napokon spustite ispod 1.900 m visine, problemi sa savladavanjem ljutog krša koji na momente podseća na Maganik su ostali iza vas. Ubrzo nailazite na stazu koja povezuje Svrčke bare i katun Vratlo, kojom se vraćate ka polazištu.

AUTOR TREKA: GANDALF

Sipar pred prevojem između Gradišta i Vranovca

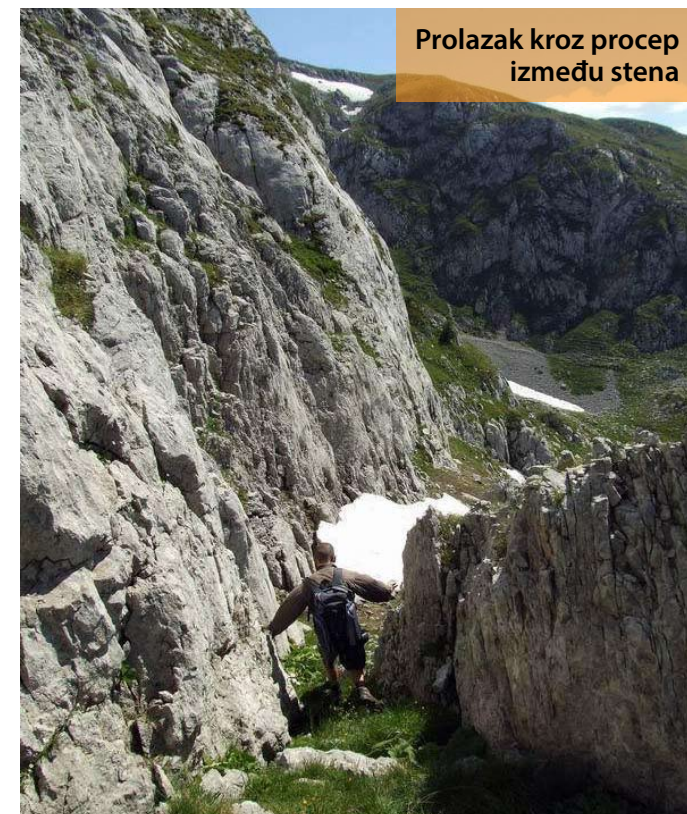
Od Ječmenog dola ka Gradištu

Jezerce ispod Gradišta

Prolazak kroz procep između stena

TALI kao planinska TALIJA

*Stena, izazov i duh, nepoznato i neopisivo, a ipak doživljeno... Ovo je priča o **Moračkim planinama (Crna Gora)**...*

Ovo je priča o neobičnoj planini, jedinstvenog karakterističnog izgleda, legendama, zmajevoj jami, đavoljim pločama, svemu onome što golica maštu posetioca i budi želju da se tamo dođe, uvek i svaki put sa novim doživljajem, opijen viđenim i doživljenim...

Planinsko stenje što se natkrililo nad kanjon Morače, sateravši reku da traži prolaze kroz uzane procepe, da tamo voda migolji, na momente zapišti i krikne, to stenje ima svoju taliju, stenovitu planinu nad kanjonom, gore visoko, vrh nad vrhovima što je svezan u buket kamenih vrhova - to je Tali. Ime neobično, pravo, jer stene su to prema kojima se iz kanjona pogleduje sa strahopoštovanjem, čak pomalo zebnjom, skoro krišom, ali i nekom neobičnom milinom, opuštanjem i divotom, pa i onda kada se kreće u svako novo penjanje, poželevši i osećajuću sreću

u tome, sebi i saputnicima, svima. Srećno, sa talikom, talično!

Bezbroj puta se vraćam toj planini, pišem o njoj, ne nalazeći ni početak ni kraj, pa ni prave reči za osećaje koji ovde nastaju i u vama neizbrisivo ostaju.

Moračke planine su zaista za svakog, pa i planinskog sladokusca atraktivne, vrljetne i pune raznih izazova, neobične lepote koja sve to povezuje. Tali je tu u centru, vrh različitih vizura, jednom kupasta stena, drugi put vezani skup stena, kao vidikovac sa kog se sve vidi, ali gde nije jednostavno dospeti, naročito ne na stenama zagrađeni vrh Kule i Kokošju glavu, dok je Ruda glavica pristupačnija i markirana.

Popeti taličnu planinu, osetiti sreću i duh planine, to se neizbežno dovodi u vezu sa legendama, koje su ovde životne, stene i čitav ambijent odišu nesvakidašnje, pa zvuče jače i odzvanjaju u ušima priče o pećinama, vilama koje su bar nekad u njima boravile, svetluca svetlo koje otud dolazi, razaznavajući granicu imagiancije i realnog, doživljenog i samo naslućenog, gde sve granice na kraju nestaju i spajaju se u jedinstveno stanje duha.

Zmajeve jama je jedinstven procep u steni Talia, na taj način je prorezana planina sa jedne

Kako doći na Moračke planine?

VRLO LAKO! DO OVIH ATRAKTIVNIH PLANINA, KOJE SU IME DOBILE PO RECI MORAČI, MOŽE DOĆI PREKO VISORAVNI KONJSKO, OD NIKŠIČA I NIKŠIČKE ŽUPE, ILI OD PLANINARSKOG DOMA NA VUČJU. MOŽE SE DOĆI I OD MEĐUREČJA, KROZ KANJON MRTVICE, ILI OD DRAGOVIČA - POLJA SA SEVERNE STRANE.

Moračke
planine
Pinom je obeležena
približna pozicija
ove lokacije u Crnoj
Gori.

na drugu stranu, koju svetlo na udaljenom kraju pokazuje, da je tamo druga dolina, to je mesto gde je samo zmaj mogao obitavati i oprobati snagu, pa ipak tu ostavi jedno krilo, a drugo mu bi dovoljno da dospe do Potskog vrha i na istoj visini napravi novu sličnu rupu u steni. Svako ko popne stene vrha Kule, pa dospe pre ovu jamu,

više pećinu sa izlazima na obe strane, poželi da kroz nju prođe, iako to nije jednostavno zbog uzanosti procepa, a onda ste još i nad provalijom.

Đavolje ploče već po pojmu ukazuju na opasnost, da tu samo đavo može da stane i opstane, one su zaista takve, ako se po njima neoprezno hoda, jer kosi pricepi i ivice kao noževi upozoravaju da nikakav pad nije poželjan. No ove ploče ujedno imaju slast koja se pamti, jer poznate su po sočnim malinama, koje među kamenjem nalaze mesto da porastu, a naslanjaju se i hlade kamene procepe što zjape i vrebaju neopreznog.

Avgusta 2012. godine, odmah po povratku sa Mon Blana, poželo sam da se nađem na Taliu, ali i da se ne popnem uobičajenim pravcem već direktno uz stene glavnog vrha, na Kule i Kokošju glavu, i sa grupom znatiželjnika napravih kružnu turu stenama i vrhovima, gde Dejana je imala vatreno krštenje na ovakvim stenama i stazama, uopšte težim i šatorskim turama, pa kao prva planinarka sa mnom prođe ovim pravcem.

Tali kao takav izaziva, stvara zebnju, ali i osećaj zadovoljstva i blaženstva, ne samo kada se penjete, posmatrate sa vrhova, već kada mu prilazite ili iz šatora na Ropušnici gledate kotur-ove stena koje izledaju skoro nesavladivo.

Vežba, kurs i simulacija

Ekipa GSS Srbije učestvovala su na vežbi spasavanja iz speleološkog objekta „Ivkov ponor 2012“, kao i vežbi „Potraga Prenj“...

Ivkov ponor U okviru redovnih aktivnosti Gorske službe spasavanja Srbije, 17. novembra je održana vežba spasavanja iz speleološkog objekta. Lokacija ovogodišnje vežbe bila je jama Ivkov ponor, dubine 163 m, koja se nalazi na Beljanici.

Osam spasilačkih ekipa u jami, uz koordinaciju članova Štaba akcije spasavanja, Baze, Logističke ekipe i Ekipa za površinski transport, uspele su da, nakon osam sati, izvuku povređenog speleologa sa dna jame i transportuju ga do mesta gde se nalazilo sanitetsko vozilo. Simulaciju pružanja prve pomoći unesrećenom izveo je medicinski tim GSS-a na dnu jame. Njegov transport kroz celu jamu, specijalnim speleospasilačkim nosilom Nest, obavili su spasioci timova za spasavanje u vertikalnim i u opštim planinskim uslovima GSS-a zajedno sa ostalim učesnicima vežbe, postavljajući potrebne sisteme za evakuaciju povređenog. Površinski transport, od ulaza u jamu do mesta predaje povređenog sanitetskom vozilu, izveden je uz upotrebu formacijskog nosila UT 2000. Nakon uspešno završene vežbe, sumiranja utisaka i druženja, narednog dana je organizovana poseta Resavskoj pećini.

Speleospasilačka vežba je jedna od masovnijih akcija GSS-a, koja na direktan način prikazuje raspoložive potencijale ove službe za spasavanje iz podzemlja, ali i najbolja je prilika da se vidi kako bi generalno izgledala realna situacija spasavanja na nepristupačnim terenima i saradnja sa ostalim srodnim službama iz

naše zemlje, ali i kolegama iz okolnih zemalja. Vežba je okupila 59 učesnika. Gorsku službu spasavanja Srbije predstavljali su: spasioci tima za spasavanje u vertikalnim uslovima, spasioci logističkog tima, spasioci tima za spasavanje u opštim planinskim uslovima i saradnice GSS-a. Osim njih, na vežbi su učestvovali i predstavnici Sektora za vanredne situacije MUP-a Srbije, predstavnici službi iz regiona - Jamarske reševalne službe Slovenije, Hrvatske gorske službe spasavanja, Civilne zaštite iz Banja Luke i Speleospasilačke službe Bugarske; predstavnici speleoloških klubova iz naše zemlje - Penjačkog kluba „As“, Speleološkog odseka Beograd „Petar Bakić“, Akademsko speleološko alpinističkog kluba, predstavnici specijalnih jedinica MUP-a Srbije: Protivterorističke jedinice (PTJ) i Specijalne antiterorističke jedinice (SAJ), kao i predstavnici medija. Organizaciju vežbe pomogli su: OŠ „Stefan Nemanja“ iz Despotovca (selo Strmosten), JP „Srbijašume“ Južni Kučaj, Despotovac, JP „Resavska pećina“ Despotovac i PU „Despotovac“. ■

Sve dodatne informacije mogu se pronaći na našoj Internet stranici:
www.gss.rs
kao i na stranici Planinarskog saveza Srbije:
www.pss.rs

Ponašanje na snegu i mrazu

UPUTSTVA I SAVETE ZA PONAŠANJE TOKOM NAJHLADNIJIH MESECI U GODINI PROČITAJTE NA STRANICI 68.

DACIA DUSTER U GSS-U

Zahvaljujući donaciji Renault Nissan Srbija, vozni park Gorske službe spasavanja bogatiji je za dva terenska vozila marke Dacia Duster. Obzirom na predstojeću zimsku sezonu, kao i nepristupačne terene u kojima dejstvo GSS-a dolazi do izražaja, korišćenjem ova dva vozila značajno će biti ubrzan i olakšan transport spasilaca do onih kojima je pomoć potrebna.

POČETAK ZIME UZ NOVE MOTORNESANKE

Spasioci Gorske službe spasavanja Srbije spremno dočekuju novu zimsku sezonu. Od početka decembra u vlasništvu GSS-a, u ski centru Kopaonik, nalaze se motorne sanke, čiju je kupovinu omogućio MK Resort. Na ovaj način će spasioci brže stizati do povređenih i, pored zbrinjavanja povreda, ujedno obavljati transport do zdravstvene ustanove.

ZAVRŠEN OSNOVNI KURS GSS SRBIJE

Beograd Nakon polaganja završnih ispita u Beogradu, 2. decembra, završen je osnovni kurs GSS-a za 2012. godinu. Tokom septembra, u 11 gradova širom Srbije, održana su uvodna testiranja. Odazvalo se više od 140 kandidata. Nakon prvog kruga selekcije i dodatnih testiranja u Beogradu, na kurs je krenulo 37 polaznika, a završila su ga 33 tečajca.

Predavanja i vežbališta su, u oktobru i novembru, održavana na Avali, Zlatiboru i Staroj planini, dok je šestodnevna završna vežba održana tradicionalno, krajem novembra, na Kopaoniku. Instruktori Gorske službe spasavanja su prenosili tečajcima znanja iz oblasti medicine i pružanja prve pomoći, orijentacije, meteorologije, kretanja u planini zimi i leti, opasnostima koje ih tamo očekuju, upotrebi GPS-a, izradi improvizovanih transportnih sredstava i strukturi

GSS-a. Na terenu su uvežbavali tehniku evakuacije skijaša sa zaustavljene žičare i metode pretrage terena za nestalim licima. Na kraju obuke polaznici kursa su prošli i petočasovni noćni završni marš na Kopaoniku, gde su na improvizovanim nosilima, po izuzetno teškom terenu, preneli dvojicu „povređenih“,

a zatim i podigli bivak. Buduće spasioce u narednom periodu očekuje obuka u zimskoj i letnjoj smeni na terenu prilikom obezbeđivanja republičkih akcija i ostalih planinarskih dešavanja, kao i polaganje ispita na skijalištu za licencu spasioca na uređenim skijaškim terenima. ■

“POTRAGA PRENJ 2012”
Prenj (BiH) Šestorica spasilaca Gorske službe spasavanja Srbije učestvovali su na međunarodnoj vežbi „Potraga Prenj 2012“ održanoj na obroncima planine Prenj u BiH, na lokalitetu Rujište, 28 km od Mostara. Ova zajednička vežba 20 spasilačkih službi iz Bosne i Hercegovine, ali i Crne Gore, Hrvatske i Srbije, okupila je i pripadnike policije, Vatrogasne službe, Crvenog krsta i hitne pomoći iz Mostara, ali i ostalih jedinica sa osnovnim zadatkom da se nađu u službi građana. Osnovni cilj vežbe bio je da se, kroz koordinisani zajednički rad svih učesnika akcije i predstavnika službi iz regiona, uvežbaju spasilački timovi, ali i razmene iskustva i standardizuju tehnike koje se koriste pri traganju i spasavanju povređenih, kako bi, u slučaju potrebe, svi oni funkcionisali kao celina. Na vežbi je simulirana potraga za nestalim avionom, koji se „srušio“ na obroncima Prenja.

Nakon što je pomoću radara civilne i vojne avijacije određena moguća lokacija pada aviona, na to mesto upućeni su pripadnici Gorske službe spasavanja BiH, kao i ostali učesnici vežbe. Ova vežba prezentovala je načine potrage uz primenu savremenih digitalnih kartografskih metoda, korišćenje podataka sa baznih stanica mobilne

telefonije, civilnih i vojnih radara, kao i medicinskog zbrinjavanja i transporta povređenih, uz upotrebu gelendera i tirolske traverze. Na vežbi je učestvovalo i deset timova za pretrage sa potražnim psima. ■

Tamo-amo po Srbiji

U prodaji je nova knjiga Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović! Ona je svojevrsni udžbenik o lepotama Srbije...

Uvodnom delu nove knjige Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović „Tamo-amo po Srbiji“ stoji: ova knjiga nije ni dnevnik, ni vodič, ni štivo kome je jedini cilj da zabavi. Ona je sve to po malo. I više od toga – ona je udžbenik o lepotama Srbije.

Na 268 stranica punog kolora u knjizi se govori o mnogim, geografski različitim lokalitetima u Srbiji: planinama, rekama i jezerima, potajnicama, kanjonima i klisurama, vodopadima, pećinama, prirodnim kamenim mostovima – prerastima, ali i kulturnoj baštini i spomenicima, naseljima, o Belgijskoj pruzi, Mohovskom kanalu i sredokraći između ekvatora i pola.

Sve tekstove ilustruje više od 150 fotografija.

INFO

Knjiga se može naručiti telefonom:

+381(0)21/528-114,

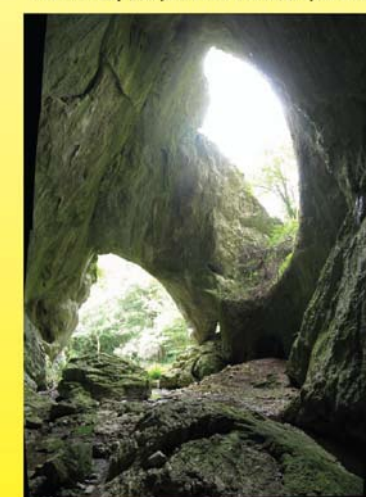
+381(0)64/37-64-666

i na e-mail:

nadadamjanovic@sbb.rs

Cena knjige je 500 dinara

Александар Дамјановић и Нада Дамјановић

Тамо - амо по Србији

LUŽNIČKI MEGDAN

Winter outdoor race
1. - 3. 2. 2013.

Lužnički megdan je koncipiran kao multi sportska trka u zimskim uslovima u prirodi, u kojoj mogu učestvovati svi sportisti usko vezani sa turno/nordijsko/alpsko skijanje, snoubording, alpinizam, orjentiring, planinarenje, kurs Gorske službe spašavanja, letnji/zimski alpinistički, kao i speleološki kurs. Bilo koju veštinu ili sport da poznajete od navedenih vam daje određene kvalitete i prednosti da završite ovu nimalo lako trku.

TIM SE SASTOJI isključivo od dva čoveka. Na vama je da raspodelite znanja među sobom, ko će čitati kartu, ko postavljati bivak, kačenje na užad...

PLANIRANA RUTA-STAZA sa kontrolnim tačkama, pravcem i određenim alpinističkim preprekama (abzajl i žimar detalji) će biti postavljeni i obeleženi između planinskih vrhova-masiva Ruja, kanjona Jerme, Golemog Stola i Vlačke planine. Ruta trke je kroz opštine Babušnica, Piro i Dimitrovgrad. Organizator će obezbediti prerađene vojne karte u razmeri 1:25.000. Detaljnije informacije, pravila i odredišta će biti gotova do kraja godine.

Plan je da staza ne bude duža od 60 km i ne kraća od 50 km.

TRKA ĆE TRAJATI DVA DANA. Takmičari će morati da naprave dobar bivak u snegu (vučja jama, bivak vreće ili šator, stvar je izbora ali i osvajanja bodova), ne smeju da nose GPS uređaje, moraju imati svu neophodnu planinarsku opremu (čeoone lampe, podmetače, vreće, posude, primus bocu sa gorionikom, pojas, žimar, karabinere, osmice, osiguranja, kompas, dereze, termose...), turno skije ili split board,

kao i rančeve sa gurnama za nošenje kad takmičari nađu na tehničke detalje (tj. alpinističke prepreke).

U slučaju nedostatka snega - kamašne i „by foot“.

OBEZBEĐEN JE SMEŠTAJ za sve učesnike u školskom internatu „Dobrinka Bogdanović“ u

selu Strelac, koje se nalazi na 15 km od centra Babušnice u pravcu Zvonačke banje (internat poseduje samo 15 ležajeva, ali to neće biti problem, s obzirom da svi imaju podloške i vreće, važno je da će prostorije biti tople i čiste).

Kako doći?

Beograd – Strelac (opština Babušnica) via Bela Palanka: 335 km

Sofija – Strelac (opština Babušnica) via Piro: 130 km

*Biće organizovan gratis prevoz iz oba pravca (limitiran broj sedišta). Polazak iz Beograda je planiran za 16h a iz Sofije za 17,30.

Večera dobrodošlice počinje u 20 h, a sastanak timova i organizatora u 21 h.

Kotizacija po timu – 20 evra.

Spremite se, pravi megdan počinje!

INFO KONTAKT I PRIJAVE:

Marko Nikolić

Telefon: +381638670711

E-mail: marko@udruzenjefreestylera.com

winter outdoor race

01-03.02.2013

Ovaj događaj je koncipiran kao multi sportska trka u zimskim uslovima u prirodi gde mogu učestvovati svi sportisti koji su usko vezani sa turno/nordijsko/alpsko skijanje, snoubording, alpinizam, orjentiring, planinarenje, kurs Gorske službe spašavanja, letnji/zimski alpinistički kao i speleološki kurs. Bilo koju veštinu ili sport da poznajete od denih vam daje određene kvalitete i prednosti da navedite ovu nimalo lako trku. Tim se isključivo sastoji od dva čoveka. Na vama je da raspodelite znanja među sobom, ko će čitati kartu, ko postavljati bivak, kačenje na užad itd. Planirana ruta-staza sa kontrolnim tačkama, pravcem i određenim alpinističkim preprekama (abzajl i žimar detalji) će biti postavljeni i obeleženi između planinskih vrhova-masiva Ruja, kanjona Jerme, Golemog Stola i Vlačke planine. Ruta trke je kroz opštine Babušnica, Piro i Dimitrovgrad. Organizator će obezbediti prerađene vojne karte u razmeri 1:25.000. Detaljnije informacije, pravila i odredišta će biti gotova do kraja godine. Plan je da staza bude, ne duža od 60km i ne kraća od 50km. Trka će trajati dva dana.

U slučaju nedostatka snega, kamašne i „by foot“ :). Obezbeđen je smeštaj za sve učesnike kao i prevoz iz Beograda i Sofije.

SPREMITSE SE, PRAVI MEGDAN POČINJE !!!

<http://www.facebook.com/Luznickimegdan>
<http://vimeo.com/user7946660>

info kontakt i prijave:
+381638670711
marko@udruzenjefreestylera.com

Pratite nas na facebook stranici: www.facebook.com/Luznickimegdan

Sto milja Istre

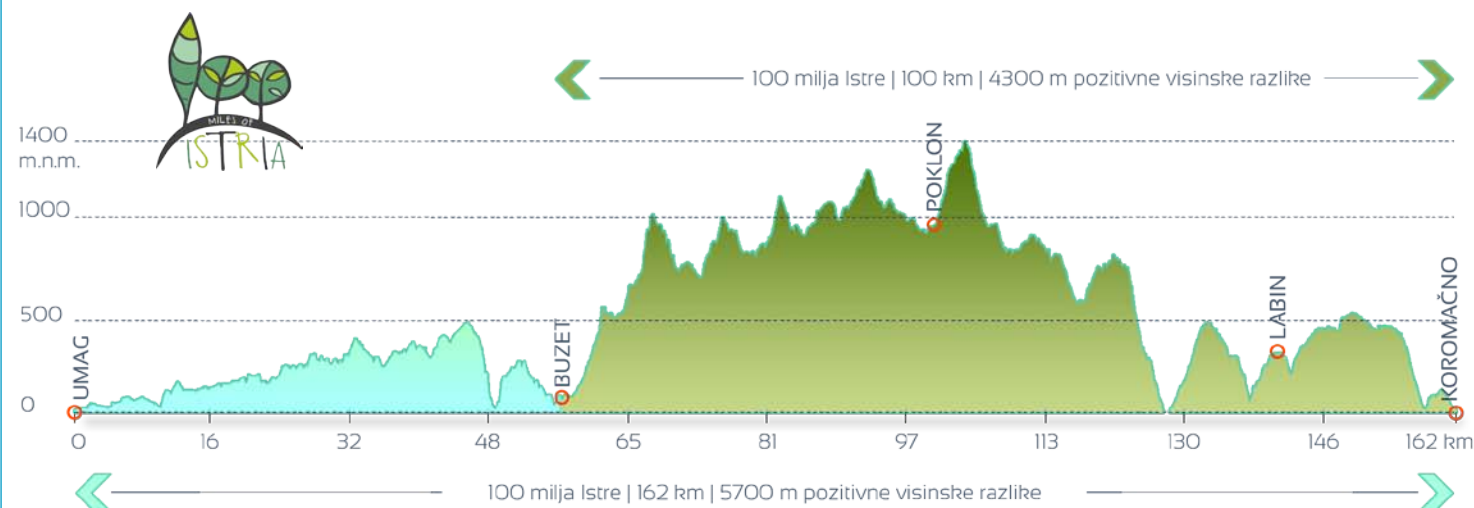
Utrka koja se dugo „kuhala“ u našim glavama ali vjerujemo i u glavama velikog broja natjecatelja, radit će se u treking varijanti ali u trail duhu...

Članovi SRK „Alba i SD „Trickeri“ s ponosom najavljuju zajednički projekt pod imenom „100 milja Istre | 100 miles of Istria“ – endurance utrka koja će u cijelosti prolaziti Istarskim planinarskim putem od starta u Umagu do cilja u Koromačnu, prelazeći svim istarskim vrhovima, ali i nekim urbanim središtima. Utrka je to koja se dugo „kuhala“ u našim glavama ali vjerujemo i u glavama velikog broja natjecatelja. Utrku planiramo na modelu najpoznatije svjetske trail run utrke „Ultra Trail du Mont Blanc“ i to u treking varijanti ali u trail duhu. UTMB organizira skupina entuzijasta u suradnji sa turističkim zajednicama mjesta, regija pa i samih država kroz koju prolazi neka od utrka

UTMB-a. Naime, UTMB se sastoji od četiri utrke dužine od 100 do preko 250 km, a natjecatelje staza vodi kroz Alpe na području Francuske, Italije i Švicarske. Na utrkama UTMB-a godišnje nastupi maksimalno 5.600 natjecatelja, a broj prijavljenih premašuje 20.000 (!) od kojih samo najsretniji dobiju mogućnost nastupa. Za samu utrku potrebno je u godinu dana sakupiti sedam kvalifikacijskih bodova iz najviše tri utrke. Kvalifikacijski se bodovi sakupljaju na velikom broju utrka diljem svijeta. U Hrvatskoj se

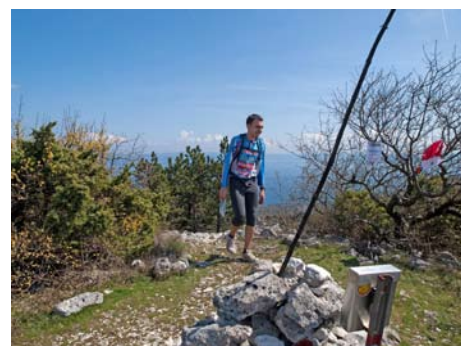
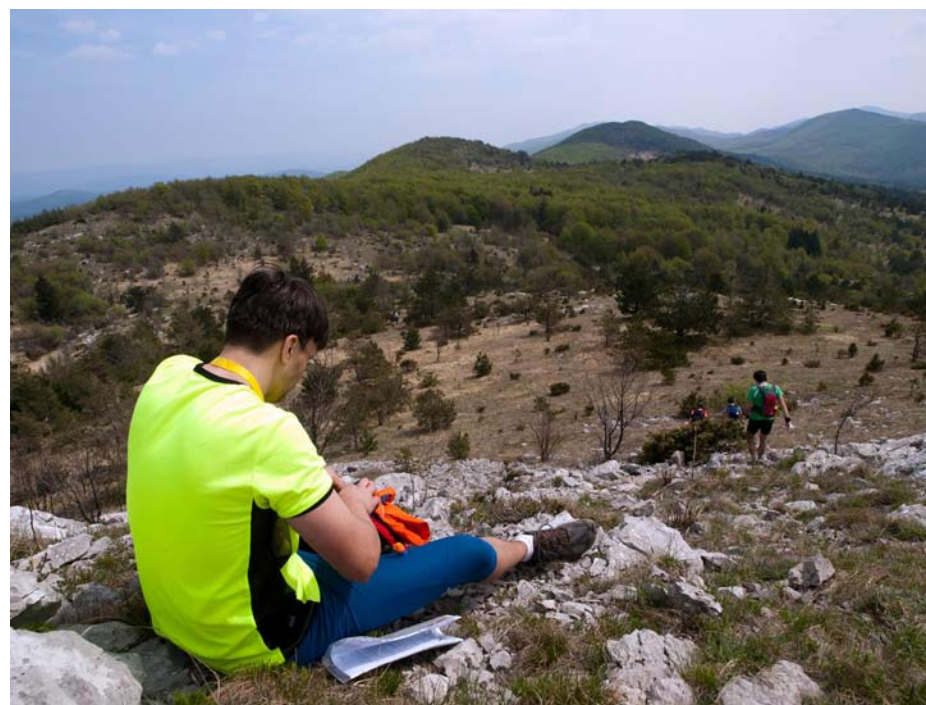
bodovi mogu osvojiti na treking utrkama na Risnjaku, Velebitu, Učki i IstraTreku, a sve te utrke nose po jedan do dva kvalifikacijska boda, osim Velebita koji nosi tri, što je nedovoljno za kvalifikaciju. Upravo iz tog razloga, organiziramo ovakvu megautrku, po dužini i ljepoti vrlo rijetku i u europskim okvirima, koja će natjecateljima donositi tri ili čak četiri kvalifikacijska boda. Na taj način ćemo hrvatskim ali i stranim natjecateljima omogućiti dovoljan broj bodova bez potrebe za skupim putovanjima na utrke u

EKSTREMNI SPORTOVI U ISTRI ZADOVOLJIT ĆE „GLAD“ ZA ADRENALINOM I NAJIZBIRLJIVIJIMA - PARAGLIDING I LETENJE ZMAJEM, FREECLIMBING ILI SPORTSKO PENJANJE PO STIJENAMA, TRČANJE PO BRDIMA I VOŽNJA MOUNTAIN-BIKEOM PO ZAHTJEVNIM STAZAMA, ISTRAŽIVANJE ŠPIJLA, SKOKOVI PADOBRANOM...

druge države. Što se same utrke tiče, u planu su dvije varijante. Duža, koja će startati u Umagu, a završiti u Koromačnu, biti će dužine 162 kilometra sa ukupnom pozitivnom visinskom razlikom od 5.700 m što je ekvivalent četverostrukom usponu nu vrh Učke sa razine mora! Druga, „kraća“ utrka, koja će startati u Buzetu, a završiti u Koromačnu dužine 100 km imati će ukupnu pozitivnu visinsku razliku od 4.300 m, što odgovara trostrukom usponu na vrh Učke. Vremenski limit za prelazak staze iznosi 48 sati za dužu verziju, dok je kraća varijanta ograničena na 38 sati. Za natjecatelje ćemo na određenim kontrolnim točkama organizirati okrijepne stanice (Umag, Grožnjan, Oprtalj, Buzet, Trstenik, PD „Korita“, Poklon, Plomin i Labin) i tri stanice sa

opremom natjecatelja (Buzet, Poklon i Labin). Startnine su za utrke ovakvog tipa prilično povoljne pa je za 100 milja potrebno izdvojiti 50 €, a za utrku od 100 km 30 €. Nagrade će biti vrlo bogate, te osim novčanih nagrada ističemo i nagrade u opremi. Za sad možemo navesti da će se pobjednici u muškoj i ženskoj kategoriji na utrci od 100 milja kući vratiti bogatiji za komplet opreme Compressport-a

koju je velikodušno osigurao njihov zastupnik u Hrvatskoj, tvrtka Multi-sport iz Cerovlja. Naravno, nećemo stati na tome, u planu je suradnja i sa ostalim zastupnicima vrhunske opreme ali i razni dodaci poput službenih majica, medalja za finishere i unikatnih priznanja. „100 milja Istre“ je trekking utrka u trail duhu pošto će se većinom odvijati po markiranom planinarskom (IPP) putu koji neće biti dodatno označen

(osim na specifičnim mjestima) niti će kretanje po IPP-u biti obavezno (iako će to u većini slučajeva biti logičan i najbolji odabir). Uz to, organizator će osigurati kvalitetan roadbook i dovoljno dobru kartu tako da u tom smislu natjecatelji neće imati prevelikih problema, naročito ako uzmemo u obzir da će biti dozvoljeno korištenje GPS-a sa kartografijom. U nekoliko navrata, biti će potrebno skrenuti sa IPP-a ali samo na mjestima ulaska u urbane sredine koje će osim okrijepnih stanica biti i kontrolne točke. Konkretno, radi se o Bujama, Grožnjanu, Oprtlju, Buzetu i Labinu. Čekamo Vas!

INFO KONTAKT I PRIJAVE:

Webpage: www.100miles.srk-alba.hr

Facebook page: www.facebook.com/100MilesOfIstria

E-mail: info@100miles.srk-alba.hr

Alen Paliska

Telefon: 098/98 31 255

E-mail: info@100miles.srk-alba.hr

Webpage: www.100miles.srk-alba.hr

Webpage: www.facebook.com/100MilesOfIstria

100 Miles of Istria
Milja Istre
endurance race
Istria / Croatia

100 miles | 5700 m gain/loss
April 12th 2013.
Umag Koromačno
4 North Face UTMB points

100 kilometers | 4300 m gain/loss
April 13th 2013.
Buzet Koromačno
3 North Face UTMB points

www.100miles.srk-alba.hr

www.facebook.com/100MilesOfIstria

alba SRK Alba
Labin

www.srk-alba.hr

SD Trickeri
Pazin

www.trickeri.org

Akcija, avantura i adrenalin

Trideset sati neprekidne avanturističke trke u Holandiji Trčanje, biciklizam, planinarenje, rafting...

Pozivamo se da se prijavite na četvrto izdanje avanturističke trke „Harz“ koje će se održati u Holandiji, od 19. do 21. aprila 2013. godine. Do sada se registrovalo više od 40 ekipa, a domaćini mogu da ugoste 80 ekipa. Kako se prijaviti na trku, koji su uslovi i šta vam sve treba od opreme možete detaljno videti na internet stranici organizatora: www.theharz.com

Formularu za registraciju, Facebook stranici i Twitteru takođe možete pristupiti preko interaktivnog plakata koji se nalazi sa desne strane, koji nam je poslao organizator trke Winfried Bats.

2009 -2010 -2011- .....-2013

We've skipped a year to ensure our enthusiasm and keep the spirit's high. We have a brand new set-up for the next edition of the the hARz. Again it will be a true adventure!

The 2013 edition will also host the Dutch Championship Adventure Racing. You are invited to sign in for the fourth edition of the hARz. We have set the date for the next race: April 19th-21st 2013.

More than 40 teams have registered for next year's race.. We can host 80 teams.

More information: www.theharz.com

Kind regards,

Winfried Bats
Race director the hARz

Race facts:

- 30-32 hour race for all categories;
- Opening ceremony Friday with orientation section;
- Race start early Saturday morning;
- Category PRO non-stop race;
- Category PRO Dutch Championship Adventure Racing (not CHALLENGER);
- Category CHALLENGER 4-6 hours rest;
- ± 200 km;
- 6 disciplines;
- 9 sections;
- 3 Transition area's;
- New racebase;
- Including National Park the Harz;
- All 1:25.000 scale maps;
- SportIdent registration;
- One race, one price.

Category	Distance	Time	Price*	Race start	Race cut-off
PRO & CHALLENGER	5 km	1 hr	Included	Opening ceremony Fr April 19th 20.00 hrs	
PRO & CHALLENGER	+/-200 km	30-32 hrs	191,25 € *	Sa 20-4-2013: 03.00 hrs	Su 21-4-2013: 09.00-11.00 hrs

* prince including 15% early booking discount. This special offer stands until February 15th 2013. After April 4th 2013 250 €.

SIGN IN NOW!

Okruglica

Članovi **banjalučkog SD „Ponir”**
i speleolozi iz **Novog Mesta**
(**Slovenija**) istraživali atraktivnu
jamu **Okruglica (BiH)**...

Od 29. novembra do 2. decembra 2012. nastavljeno je istraživanje jame Okruglica koje je započelo Speleološko društvo „Ponir“ 2008. godine, u saradnji sa speleolozima iz Novog Mesta iz Slovenije. Jama je istraživana u nekoliko navrata a posljednji ulazak je bio pokušaj probijanja uskih kanala.

U petak dolaze speleolozi iz Novog Mesta i smještaju se na imanju Vladice Mačkića. U subotu jedna ekipa oprema jamu Okruglica, dok druga odlazi u pećinu Mačkića Kamen sa ciljem ispenjavanja jednog od kanala. Uveče dolaze članovi SD „Ponir“. Započinje druženje uz logorsku vatru do kasnih večernjih sati. Napomenuo bih da su nam domaćini donijeli pitu i tople uštipke za večeru.

Ujutro saznajemo da ostatak najavljenih članova SD „Ponir“ neće doći zbog lošeg vremena te se dijelimo u tri tima umjesto četiri kako smo planirali.

Info

Više informacija o **SD „Ponir“** iz Banja Luke, kao i o ovoj akciji potražite na internet stranici:

www.ponir.net
i **Okruglica**

Dva tima idu u selo kako bi se istražile novootkrivene jame a ja se pridružujem timu koji ide u Okruglicu. Nakon kraćeg hoda dolazimo do ulaza u jamu.

Ekipa opremljena svim novotarijama za miniranje odlazi ispred, dok Mirko i ja ostajemo da fotografiramo unaokolo. Mirko je imao zadatak da postavi traku u galerijama, kako bi se označio put i spriječilo prljanje bigrenih kada unaokolo u šta se on prilično unio, pa je označena i vertikalna između prve i druge galerije.

Silaskom u drugu galeriju srećemo ostatak ekipe koja nije imala uspjeha u nalaženju novih kanala. Svi izlaze van

osim nas dvojice koji ostajemo još dva sata fotografirajući prostor. Prilikom izlaska Mirko kreće prvi što ga je koštalo čekanja napolju na jakoj mečavi dok ja izađem van.

Vraćamo se u kamp gdje dočekujemo ostatak naše ekipe te jednu od ekipa koja je u selu pronašla jamu od svega dvadesetak metara. Nakon određenog vremena pojavljuje se i druga ekipa sa Vladicom na čelu i ogromnim loncem sa čorbom.

Kasno uveče pakujemo stvari i krećemo put Banjaluke dok speleolozi iz Slovenije ostaju još jedan dan u cilju nastavka istraživanja pećine i raspremanja jame Okruglica.

ŽELJKO ROGIĆ

BICIKLIZAM

**Biciklom po zemlji
ponoćnog sunca**

Nenad Jovanović i Vladimir Sremčević
uživali su u neverovatnoj biciklističkoj avanturi
Norveškom - od Osla do Nordkapa ...

Dođe trenutak ili godina kada se okolnosti poklope i osetite trenutak da krenete dalje. Dalje nego što ste do tada išli, hodali, kretali se, i stizali do željenih visina ili daljina. Tako je leto 2012. već bilo iskristalizovano u htenjima još u svom početku. To je nudilo dovoljno prostora za smisleno planiranje onoga što je Nenada i mene čekalo u mesec dana Norveške (od 20. 6. do 21. 7.), koliko smo nameravali tamo provesti vozeći bicikle do krajnjeg severa, odnosno Nordkapa.

I tako, na pragu leta, udružismo snage u Oslu, na čijem aerodromu smo se našli i okrenuli pedale, bojažljivo gutajući prve kilometre. Taj prvi dan bio je i jedini, jer sledeći

konkretni mrak videli smo mesec dana kasnije, kada se sve završilo i kada smo se vratili u Srbiju, odnosno za Nenada - u Češku. Takođe, prvi dan bio je i najtopliji, jer nas je Norveška dočekala sa prijatnih 18 stepeni.

Poput evropskog Novog Zelanda, Norveška će vam mnogo toga pružiti. Međutim, ukoliko odlučite kretati se kroz nju na dva točka, dosta će i tražiti od vas. Bez obzira na deo godine, na značajniju vrućinu se ne možete osloniti, zapravo dani su neobično hladni iz naše perspektive, sa čestim vetrom i padavinama, te su šanse da ćete ove pojave mimoći u nekom iole dužem periodu u ovoj zemlji, svedene na minimum, naročito ukoliko se orijentišete na

sever. Zgodna stvar je što nema mraka, pa kada je u pitanju putovanje biciklom, to možete raditi kada vam odgovara, kada se osećate odmornim, naspavanim ili ste možda čekali u šatoru ceo dan da kiša stane, a to se desilo tek krajem dana...

TRI HILJADARKE

Trasu smo koncipirali iz virtuelna tri dela. Prvih 1.000 km od Osla do Trondhajma, zahvatajući atraktivni norveški jug, gde smo gađali planinske prevoje; potom, sledećih 1.000 km zapadnom obalom, sve do gradića na severu Bodø; te krajnjih severnih 1.000 km do Nordkapa, a preko ostrva Lofoti i Tromsa.

Norveška je brdovita i ravne deonice su zaista retka pojava. Iako nema visokih planinskih prevoja (najviši je čini mi se ispod 1.500 mnv), izazovni su za savlađivanje, jer uglavnom sve počinje sa nivoa mora, pa ćete se i oko prevoja koji su tek na 1.000 mnv, itekako oznojiti. Vegetaci-

Planine i ostrva

NAJVIŠI VRH U NORVEŠKOJ JE GALDHØPIGEN 2.469 M. SAMO 2,28% TLA JE OBRADIVO. NORVEŠKA IMA NAJNEPRISTUPAČNIJU I NAJRAZUĐENIJU OBALU NA SVETU (OKO 50.000 OSTRVA)

ja je, takođe, „spuštena“ i već nakon 900 mnv sve je golo.

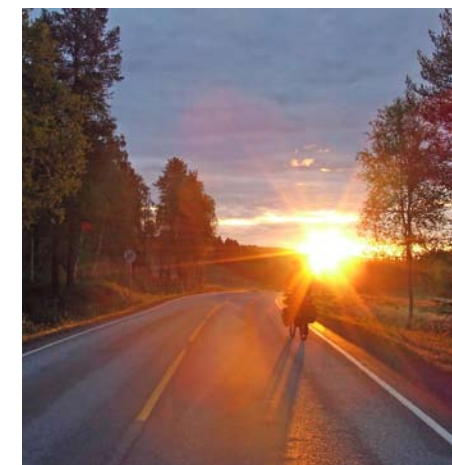
Bezbednost, kako iz ugla učesnika u saobraćaju, tako i u socijalnoj interakciji je na visokom nivou. Samo smo prvi dan na smenu ulazili u prodavnicu, dok je drugi čuvao bicikle i stvari, da bismo se već sutradan potpuno opustili i ostavljali sve osim dokumenata bez posebnog čuvanja i zaključavanja. Sigurnost na putevima, kao i kultura ponašanja na njima, takođe je zavidna. Sa aspekta biciklističkog učesnika osećate se vrlo bezbednim, jer je pažnja vozača motornih vozila za pohvalu. Za mesec dana kotrljanja ovom zemljom i nakon 3.400 km, nismo čuli upotrebu sirene. Preticanje se vrši tek kada je suprotna traka prazna, iako ima mesta da se to izvede i pre toga. Čak pomalo bude i neprijatno kada se iza vas nađe neki kamion ili autobus, koji je u stanju minutima da mile za vama, dok se ne stvore savršeni uslovi za preticanje.

Norveška je jako zahvalna i sa aspekta kampovanja, pa ste slobodni postaviti šator gde god nije privatna zemlja. Što će značiti da uglavnom nema mnogo lutanja kada krajem dana počnete vrteti glavom levo desno u potrazi za komadom adekvatnog zemljišta. Mi smo otprilike svaki četvrti - peti dan koristili zvanične kampove u kojima možete koristiti dnevne sobe, kuhinju i toalet, i prosto malo doći sebi.

Cene su izuzetno visoke za naše prilike. Hrana, prevoz, suveniri... sve je jako skupo. Ipak, trikovi, bar kada su namirnice u pitanju, postoje i nije nužno recimo hleb plaćati pet evra, jer se neretko nađe i vrsta prerađenog za jedan evro, kome ništa ne fali, a tu su i robne marke određenih lanaca marketa koje su uvek isplative. Jednostavno, kada se uđe u prodavnicu treba gledati cene i ne žuriti.

S VETROM U LICE

Samo putovanje je klizilo po planu. Računica je bila jasna: trebalo je dnevno prelaziti stotinak kilometara kako bismo kroz mesec dana stigli do Nordkapa. Sve što nam je potrebno nosili smo na biciklima u četiri bisage. Prvi dan, vozili smo nekih 80 kilometara, pošto smo u 18,30 napustili

zgradu aerodroma na domak Osla. Inače, norveška avio kompanija naplaćuje 38 evra transport bicikla po letu, koji se mora unapred najaviti. Blizu ponoći, već se osetila svežina, i podigli smo naš prvi kamp uz jezero Randsfjord. Skuvali smo prvu čorbicu i na taj način završili dan koji je za obojicu počeo vrlo rano prethodnog jutra. Pred nama je ležala zemlja i čeka nas da joj u idućim nedeljama pridemo.

I tako su se dani odvijali poput klupka, a već trećeg zagazismo među planine gde je sneg postao naše okruženje. Taj dan počeo je i vetar koji nas je manje više pratio do kraja putovanja, ponekada nam je bio

saveznik i kretao se smerom kojim i mi, ali uglavnom je putovao na jug za razliku od nas i dobro nas usporavao. Bilo je dana kada se jednostavno moraš pomiriti da će kilometri biti jako spori i dugi, te da nećeš voziti mnogo brže nego što, recimo, trčiš. Taj treći dan doneo je i prva ozbiljnija iskušenja, a počeo je konkretnim usponom do platoa jezera Tyin. Tmurno nebo doprinosilo je osećaju da smo dotakli značajnu visinu u zemlji koja i nema mnogo puteva iznad hiljadarke. Zapravo, tek nas je sutradan čekao prevoj koji je i najviši u Norveškoj. Dotle, ležalo je još dosta toga i nije bilo razloga usmeravanju misli ka tamo, bar ne dok smo se

kotrljali obalom jezera, napredujući ka gradiću Årdal, uz sveprisutnu pomoć vetra. Duž obale jezera postoji i solidan broj drvenih kuća, namenjenih izdavanju u sezoni, koja krajem juna još nije ni počela. Verujem da su lepa polazna tačka za sve ljubitelje planinarenja i šetnje jer su vrhovi Nacionalnog parke „Jotunheimen“ vidljivi i svojom blizinom dostupni. U ovom nacionalnom parku, inače, leži svih 29 najviših vrhova Norveške, uključujući i vrh Skandinavije - Galdhøpiggen sa 2.469 mnv.

Sa ovog prevoja, sledilo je spuštanje na nivo mora i varoši Årdal, odakle smo se ponovo ostrim usponom kretali ka novom prevoju Tindevegen na 1.300 mnv, preko koga je put raskrčen koju nedelju pre našeg prolaska. Stoga, nas nije čudilo što je sneg već nakon 1.000 m visine dominirao oko nas i činio svet oko sebe belim. Na ovom prevoju, osim redovne nagrade u vidu spusta, dobismo i pozdrav omanjeg krda severnih jelena koji su se kretali čistinom ka višim delovima planine. Odavde smo se spustili van zone snega i zanočili na nekom polumočvarnom tlu, ali poslužilo je.

Ipak sledeći, četvrti dan, doneo je prava iskušenja, jer se vetar na čijim smo krilima jedrili dan ranije, pretvorio u direktnog neprijatelja, i drugujući sa vrlo niskom temperaturom, činio vožnju vrlo teškom ka najvišem norveškom prevoju. Pre-

deli koji se prolaze jako su lepi, ali mislim da mi nije padalo na pamet u tim trenucima da skidam dva para rukavica - inače sam nosio sav odevni inventar na sebi. Do prevoja se više puta gubi visina, i taman kada pomislite da ste tu, put vas spusti visinskih dvesta metara. A kada smo jednom dotakli prevoj, morali smo i nizbrdo okretati pedale jer je vetar ceo dan duvao suprotnim smerom. Kada smo se spustili, već u 18 sati, u gradiću Lom, potražili smo zvanični kamp, te uz topao tuš vraćali toplotu koja je ostala rasuta negde na putu iza nas.

KA SEVERU

Od kada smo kročili na tlo Norveške, postojala je ideja o trećoj smeni, odnosno da jednom, s obzirom da mraka nema, vozimo celu noć, odnosno u one sate kada bi ona trebala zakucati na vrata. Tako smo, negde oko ponoći petog dana, utvrdili da nam ostaje oko 100 km do Trondheima i odlučili da to „izgazimo“ do jutra. Ceo taj dan smo se inače igrali žmurke sa kišom i dosta pauzirali. U osam ujutru, ušetismo u drugi po veličini grad Norveške, prilično iscrpljeni jer je iza nas ležalo 24 sata na pedalama uz skoro 300 km. U gradskom parku, bez previše pitanja, otvorili smo naše vreće za spavanje i podno plavog neba predahnuli par sati. Jasno nam je bilo da napredujemo iznad očekivanja i da bismo trebali ulaganiti sa kilometrima ako mislimo izgurati do Nord-

kapa, jer za ovakvim prebrzim ritmom nema potrebe.

Od Trondheima, usledila je etapa zapadnom obalom, koja je podrazumevala čestu promenu trajekata i novih 1.000 km do severnijeg grada Bodø. Kystriksveien, obalska ruta Norveške, zapravo je put 17, kojim putuju mnogi turisti zbog izuzetne atraktivnosti i predela koji se prolaze na ovom potezu. Često smo srećali putnike na biciklima u danima u kojima smo se i sami kotrljali ovim potezu, a koji su uglavnom vozili na jug, pošto su krenuli sa severa. Ovde ne вреди žuriti i treba dati sebi dovoljno vremena da se obiđu lokaliteti od značaja koji se prolaze. A njih je nekolicina, iako je cela ruta kraj mora vrlo živopisna i mnogi je tretiraju kao jednu od najlepših na svetu. Tako vredno izvojiti vreme i posetiti Torghatten planinu, specifičnu po velikoj rupi u sredini, za koju se poput naše Đavolje Varoši vezuje više legendi o poreklu. Veruje se da je rupu probušila strela boga Hestmannena - čoveka konja, no možda je najpribližnija ona koja celu stvar objašnjava ranim geološkim poreklom. Uz Torghatten, tu su i glečer Svartisen, kao i planinski masiv Sedam Sestara, iz čijeg grebena se izdiže sedam vrhova jedan za drugim. Sve to i mnoge druge atraktivne tačke leže duž puta 17 sa manjim odstupanjima, i možda je dovoljno posvetiti samo ovom potezu jedno letovanje.

Malobrojni, ali pismeni

NORVEŠKA JE NASELJENA SA 4.574.561 STANOVNIKA, PROSEČNA STAROST IM JE 55 GODINA. PISMENOST U NORVEŠKOJ JE 99%.

Od grada Bodø, prijalio je tri sata sedeti u toplom trajektu dok smo putovali morem do Lofotskih ostrva, gde nas je dočekalo loše vreme i gde smo, u selu Å (mestu sa verovatno najkraćim imenom na svetu), koje se nalazi na jugu ovih ostrva, 16 sati boravili u šatoru, čekajući zajedno sa ostalim turistima kamperima da kiša stane. Temperatura teško da je dobivala deset stepeni tih dana, ali kada se sunce pojavi perspektiva je potpuno drugačija. Budući da smo već uveliko prešli polarni krug, iščekivali smo fenomen ponoćnog sunca jedne večeri kada je vedro. To se desilo upravo u danu koji nije obećavao i u kome je nebo bilo modro, da bi tek nešto pre ponoći sunce provirilo i poput pobede dobra, bacilo zrake na naš tek postavljeni šator, trećeg dana pošto smo prešli na ostrva.

Nakon Lofota, prešli smo na ostrvo Senja, verovatno najlepše koje smo videli, a koje smo, nažalost, preleteli u jednom danu, jer nije veliko. Putovanje obalom i ostrvima, dakle, iziskuje upotrebu trajekata - ferija. Vredno je imati plan njihovih polazaka tokom dana, a to se može nabaviti na samim trajektima, kao i u turist info šalterima koji se prolaze. Lepa stvar kod putovanja biciklom u ovoj oblasti jeste to što, kada se iskrcate trajektom na neko ostrvo ili deonicu, znate da do sledećeg imate recimo 50 km, i da su sva kola koja se nalaze na drumu zapravo ona koja su došla sa vama, te kada vas ona ostave nakon što kročite

Kako putovati „zemljom fjordova“?

Iako je Norveška površinski sasvim prostrana zemlja, vrlo je „tanko“ naseljena i ljudi znaju biti retka pojava, a to se naročito oseća kako napredujete severno. Sa druge strane, turista ima dosta. Najčešće se sreću kako porodično gustiraju asfalt u svojim kamionet vozilima, ali i na motorima. Autoputa nema, žila kucavica je put E6 koji je nešto poput magistrale, kojom ide glavni saobraćaj, a koji opet jenjava kako kilometri odmiču na sever. Takođe, ni pojava ostalih „kolega“ koji putuju biciklima nije retka, često su u pitanju i usamljeni jahači. Kada je u pitanju Nordkap, mnogi biciklisti voze suprotnu rutu od naše, odnosno sa severa, dokle se odbace lokalnim letom, na jug, što ima objašnjenje da kada ste još sveži i odmorni u prvoj nedelji putovanja, usmerite snage na najhladniji deo Norveške i polako napredujete ka jugu gde je toplije i sa slabijim vetrom. Ta varijanta nam nije bila strana, ali smo to nekako poredili sa penjanjem na vrh planine helikopterom, sa koje se potom spuštate, te je u startu otpala.

na čvrsto tlo, imate prilično prazan drum za sebe. Uglavnom, ukoliko putujete norveškom obalom, treba računati da će vam trajekti odvući oko 150 evra, koliko je nas koštala upotreba njih 17. Cena je, naravno, daleko veća ako putujete autom.

Pariz severa, Tromsø. Poslednji veći grad do Nordkapa, odavde do gore ostaje oko 500 km. Iako smo se u biciklističkom servisu požalili na klimavo vreme, jer nas je taj grad dočeka sa hladnim vremenom i velikom vlagom. Serviser je naveo da imamo sreću jer u poslednja dva meseca temperatura nije prešla deset stepeni, a danas je eto čak devet. Ovde smo se počastili skupocenim kebabom od 15 evra i u drugom delu dana načeli poslednju etapu puta do

severa. Na pola puta donde, leži Alta, gradić iz koga smo imali povratni avion za Oslo, i u koji smo se kasnije vratili, tako da se taj deo puta Alta - Nordkap - Alta prelazi dva puta. No, kako smo imali napredak u danima, u povratku smo zahvatili deo Laponije i izbegli ponavljanje. Nakon Alte, pojava severnih jelena i losova kraj puta i na njemu, prestaje biti retkost, a na to upozoravaju i saobraćajni znakovi.

Tuneli u Norveškoj su česti i dugi. Najduži, od skoro sedam kilometara je upravo Nordkap tunel, nakon koga ostaje oko pedeset kilometara do same lokacije. Nordkap je zapravo jedna litica od 300 m nadvijena nad morem. Svakodnevna je meta brojnih turista koji dolaze u letnjem prirodu i predstavlja navodno najseverniju drumsku tačku Evrope. Iako je to diskutabilno i postoje podaci i o severnijim kopnenim tačkama. Ipak, nije to ono o čemu smo razmišljali kada smo je dotakli, zagledani u ponoćno sunce ispred nas. Zapravo, mislili smo da će nas neka osećanja o dostignutom više dotaći tada, ali ona su nadošla tek kasnije, kada se sve završilo. I možemo reći da je to jedno divno mesto, kao što je bilo i celo putovanje, iako je bilo tako hladnih dana i perioda, kada su nadolazile misli o smislu svega. Možda je taj osećaj kao kod mnogih vrednih stvari koje dok držiš u rukama i ne primećuješ koliko su sjajne, sve dok dlanovi ne ostanu prazni. U stvari, mislim da želim da se vratim tamo...

VLADIMIR SREMČEVIĆ

VREMEPLOV

SMRT NA EVERESTU

*Trenutno se na „krovu sveta“, u zoni
večitog leda, nalazi više od 200 tela
alpinista koje je pobedila planina...*

PHOTO: RICHARD LAMPRECHT

VREMEPLOV

Otkada se vodi evidencija o usponima na Mont Everest, pa do danas na ovoj planini živote je ostavilo više od 216 alpinista. Oblast iznad 8.000 metara zovu još i „zonom smrti“, gde je potrebna boca sa kiseonikom za disanje i za većinu iskusnih alpinista. Atmosferski pritisak je oko jedne trećine pritiska od onog koji je na nivou mora, te je gore mnogo manje vazduha za disanje. Vazuh je toliko razređen da je veoma usporen oporavak tela od napora.

FRANCYS I SERGEJ

„Molim vas, ne ostavljajte me“, zapomagala je žena. Dvojica alpinista čuli su dozivanje Francys Arsentiev. Ona je samo nekoliko časova ranije postala prva

Amerikanka koja je osvojila Everest bez korišćenja boce sa kiseonikom. Spletom nesrećnih okolnosti odvojila se od supruga nakon što je dobila snežno slepilo, a ubrzo posle toga je pala sa staze. Nalazili su se u „zoni smrti“ sa vrlo malo kiseonika, a žena se nalazila na samoj ivici strme litice. Izbaviti je i nositi je dole - nije bila laka opcija. Alpinisti, Ian Woodall i Cathy O'Dowd, koji su se tu zatekli, ipak su odlučili da krenu dole ka njoj, iako je to predstavljao rizik za

njih. Probali su da povrate Francys kiseonikom, ali je ipak bilo kasno, ona je ubrzo podlegla povredama. Ian i Cathy su se vratili u bazni kamp i prijavili da su je pronašli.

Osam godina kasnije, ova dvojica penjača su se vratili na isto mesto u želji Francys pruže dostojnu sahranu i postavte zastavu i poruku od njene porodice. U vreme njene smrti, niko nije znao šta se desilo sa njenim mužem Sergejem, jer su pronađeni samo njegov cepin i užje. Planinari iz Uzbekistana, sa kojima

su izveli poslednju etapu uspona, poslednji put su ga videli daleko od mesta gde se slučajno razdvojio sa ženom. Sergej se kretao sporije i znao je da neće imati dovoljno kiseonika, a već je bio promrzao i prelazio je svoj maksimum izdržljivosti. Kasnije je rekonstruisano da Sergej istim putem vratio i pronašao Francys koja je dozivala pomoć. Pokušavši da dođe do nje, smrtno je stradao. Najverovatnije je pao sa litice.

ZELENE ČIZME

Možda najpoznatije telo na Everestu nazvano je „zelene čizme“. One su pripadale indijskom alpinisti Tsewang Paljoru. Paljor je bio policajac u indijsko-tibetanskoj graničnoj policiji. Stradao je 10. maja 1996. godine u poznatoj katastrofi na Mont Everestu.

Paljor je bio deo tročlane ekspedicije koja je pokušala da bude prvi indijski tim koji je ispenjao Mont Everest severo-istočnom rutom. Vreme je te sezone bilo gore nego proteklih godina i 1996. se pokazala kasnije kao jedna od najsmrtonosnijih na Mont Everestu. Kada se oluja zaukala, vidljivost se spustila na nulu, a temperatura je konstantno padala. Odvojen od ostatka svoje grupe i pateći od velike hladnoće Paljor je pronašao malu pećinu gde se sklonio da se zaštiti od vremenske nepogode. Ta pećina će biti mesto njegovog odmora sledećih 15 godina.

MALLORY I IRVINE

Jedan od najpoznatijih engleskih planinara, George Mallory, o kojem je puno pisano, sreo je takođe svoju sudbinu na Mont Everestu 1924. godine. Pao je tokom oluje, pokušavajući da bude prvi čovek koji je popeo Mont Everest. Njegova smrt je godinama bila velika misterija i predmet polemika sve do 1999. godine i „Mallory i Irvine“ istraživačke ekspedicije.

Rekorder

APA ŠERPA (51) POPEO NA NAJVIŠI PLANINSKI VRH MONT EVEREST 21. PUT. ON JE PRVI PUT USPEO DA SE POPNE, NAKON ČETIRI NEUSPEŠNA POHODA, 10. MAJA 1990. GODINE, ZAJEDNO SA UNUKOM EDMUNDA HILARIJA, PITEROM I VOĐOM EKSPEDICIJE ROBOM HALOM.

Sometimes interesting

Tekst dobijen i preveden sa engleskog ljubaznošću vlasnika bloga www.sometimes-interesting.com

Naime, nekoliko decenija ranije, kineski alpinisti su prijavili da su videli „evropsko telo“ kako leži licem na dole na polici u blizini „glavne“ staze. Dali su detaljan opis i vreme pronalaska, a eksperti su posumnjali da je to telo od Andrew Irvina, poznatog engleski planinara koji nastradao u istoj oluji u kojoj je život izgubio i Mallory. Tokom Everest ekspedicije 1933. penjači su nedaleko od tog mesta pronašli Irvinov cepin i užje i zbog toga je vladalo široko uverenje da su Kinezi pronašli upravo njegovo telo. Konačno, kada je telo

pronađeno 1999. godine za vreme istraživačke ekspedicije, utvrđeno je da je to ipak George Mallory, ne Irvine. Mallory je pronađen licem okrenutim na dole u gomili kamenja sa raširenim rukama. Koža mu je bila iznenađujuće očuvana, ali potamnela usled 75 godina izloženosti suncu. Posle ispitivanja tela, stručnjaci su pretpostavili da je Malloryju puklo užje, pošto je oko struka imao vezan kraći, pokidan konopac. Takođe je otkriveno da ima na glavi rupu veličine loptice za golf, što ukazuje na to da ga je možda uradio kamen. Andrew Irvine do sada nije pronađen.

GROB U SNEGU

Morbidno je gladati sva ta tela dok se uspinjete ka vrhu Mont Everesta. Jedino što zaista fascinira jeste njihova očuvanost. Temperatura je ovde idealna za

konzervaciju i teško je može proceniti kada su živeli i nastradali ovi nesrećni ljudi. Možda je samo po odeći i delovima opreme moguće odgonetnuti da li je neko s početka 19. 20. ili 21. veka. Oni su postali svedočanstva o tome kakvi uslovi ovde vladaju.

Nepalci Mont Everest smatraju svetim mestom i nikako ne žele da ono postane groblje. Mnogi roditelji ili rođaci alpinista koji su stradali, izrazili su želju da njihovi najmiliji ostanu na planini, ali to je protivno nepalskim zakonima. Ukoliko je moguće doći do tela, ono se spušta, indetifikuje i pokopava.

Oni koji su previsoko ili je njihovo spuštanje nemoguće, biće prekriveni kamenom da više ne bi bili izloženi direktno atmosferskim uslovima i pogledima

alpinista. Ranije su neka tela pronađena na plitkim policama jednostavno gurnuta, sahranjena u snegu i sklonjena dalje od staze.

DAVID SHARP

Jedan od novijih događaja je tragična priča David Sharpa. David je bio engleski planinar koji je pohodio Everest u grupi, ali je pokušao da se popne na vrh sasvim sam. Najverovatnije je i uspeo u tome, ali ga je čekao spust tokom najhladnije noći u godini. Na jednoj tački se zaustavio, a zatim se sklonio u malu pećinu. Tu se smrztio do faze kada više nije mogao da se pomeri. Bio je blizu smrti, a kako se nalazio na stazi ispod samog vrha, pored njega je prošlo više od 40 planinara na svom putu gore ili na dole.

Da ironija bude veća, Sharp se zaustavio ne bi li se

Dying for Everest

POTRESNU VIDEO BELEŠKU O STRADANJU DAVIDA SHARPA, KOJI JE SNIMIO MARK INGLIS, POGLEDAJTE NA OVOM YOUTUBE LINKU. TO JE DVOMINUTNI INSERT IZ FILMA „DYING FOR EVEREST“

zaštitio od hladnoće i vetra, u istom zaklonu koji je pokušao da iskoristi „zelene čizme“. Pošto se David nije pomerao, većina planinara koji su prošli pored njega ili ga nisu videli ili su mislili da je on „zelene čizme“. Nešto kasnije, grupa šerpasa iz jedne druge ekspedicije primetili su Sharpa nešto malo van staze. Kažu da je bio je živ i plakao je. Kada su došli do njega, bio je promrzao, ali je još uvek mogao da kaže svoje ime i još pokoju reč. Pošto su mu dali kiseonik, Šerpasi su pokušali da ga spuste dole, ali nisu mogli, pošto David nije mogao da se pomera niti da nosi svoju težinu. Videvši da će ovo ići jako teško, Šerpasi su ga dovukli na jedan osunčan deo u nadi se da će ga toplota sunca malo ugrejati. Ubrzo potom, Šerpasi su se vratili u kamp bez Davida i obavestili ljude da su ga pronašli.

Poslednji put gde se Sharp vidi živ je na dokumentarnom filmu koji je na usponu snimio Mark Inglis.

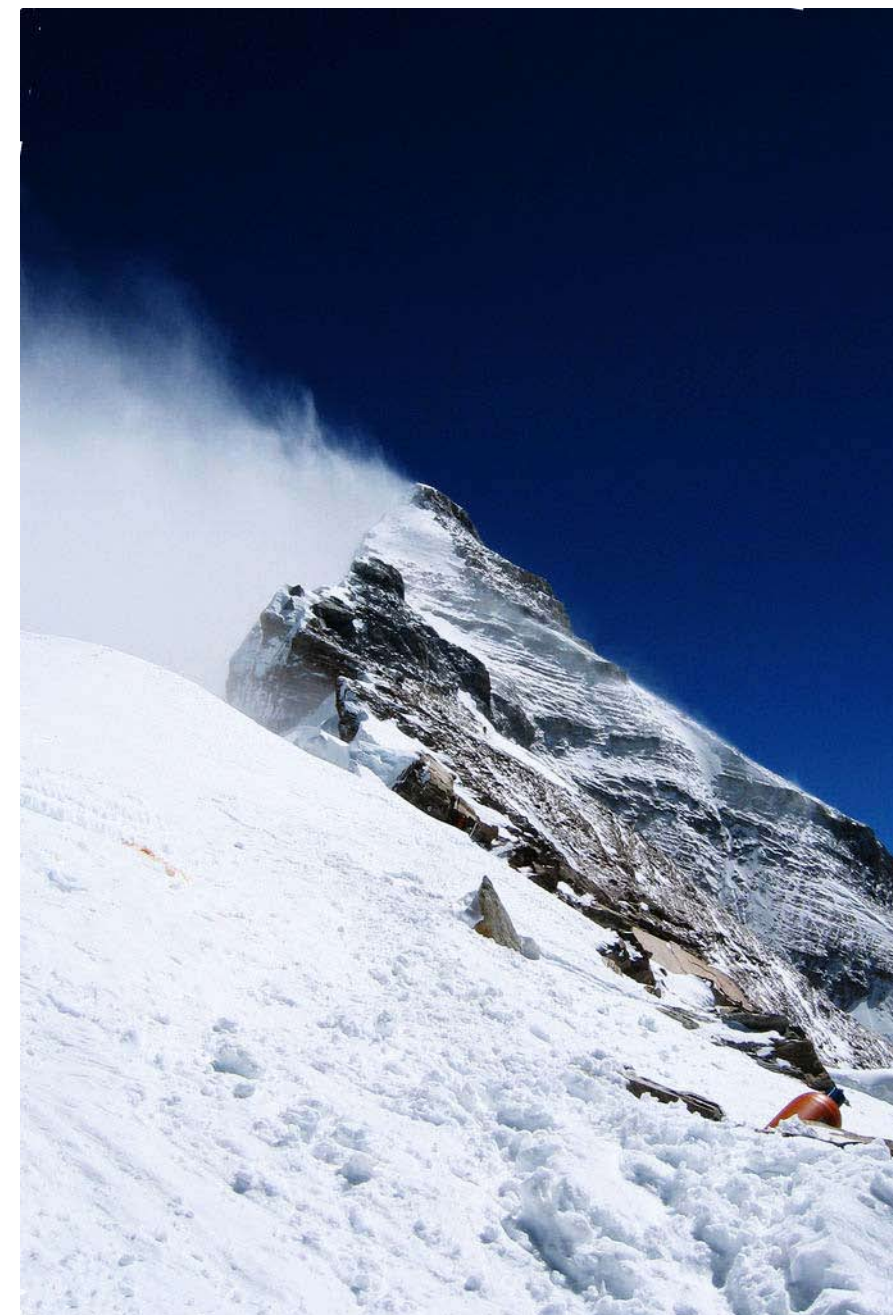
Dok su snimali penjanje, grupa alpinista došla je do Davida i snimila potresne poslednje trenutke njegovog života. Taj deo je kasnije iskorišten za dokumentarac. Upravo ovaj snimak bio je predmet polemike u koju se uključio i Edmund Hillary.

Neki alpinisti su umrli mirno u snu, dok su drugi, koji bi pali i bili povređeni, umirali polako zbog hipotermije. Do nedavno, statistika je govorila da otprilike jedan od četiri planinara strada pokušavajući da se popne na Mont Everest. Napredak tehnologije i iskustvo su doneli mnogo veću stopu preživljavanja. Trenutno, oko 1.000 planinara godišnje pokuša da se popne na vrh Mont Everesta, a strada od 10 do 15.

Ekspedicije su primarni izvor prihoda za Nepal, a dozvola za uspon košta oko 25.000 dolara. Ako imate malo iskustva, a želite da se penjete sa iskusnima, postoji nekoliko agencija koje će vas voditi na vrh sa timom Šerpasa po ceni od oko 40.000 dolara po osobi. ■

Dokumentarac

Dokumentarni film „Mount Everest: Mallory & Irvine 1924 - Discovery Of Mallory's body“ koji govori o pronalasku Malloryjevog tela možete pogledati na Youtube linku:

Piše, testira i hoda: Zoran Kalinić
AKO ŽELITE DA SE OPREMITE OD GLAVE DO PETE, PRODAVNICE
U OKOLNIM ZEMLJAMA JOŠ UVEK SU MNOGO POVOLJNIJE

MARKET

Kako do jeftinije outdoor opreme?

Zašto je i koliko povoljnije kupovati planinarsku opremu u zemljama u okruženju? Podsetite se starih trikova i otkrijte pokoji novi!

Kada idete na planinarsku akciju, skijanje ili turističko putovanje u neku od zemalja u okruženju, a koje se nalaze u EU, dosta ljudi se opredeljuje za kupovinu nove opreme baš u tim zemljama, pogovoto ako je u pitanju roba veće vredosti. Zašto je to tako? Razloga ima nekoliko. Tržište je tamo uređenije, mnogo je veća konkurencija među sportskim prodavnicama i samim tim su marže na robu mnogo razumnije nego kod nas. Kupovinom opreme u, recimo, Mađarskoj ili Bugarskoj, možete u proseku uštedeti 10-15 % novca nego da ste istu robu kupili na domaćem terenu.

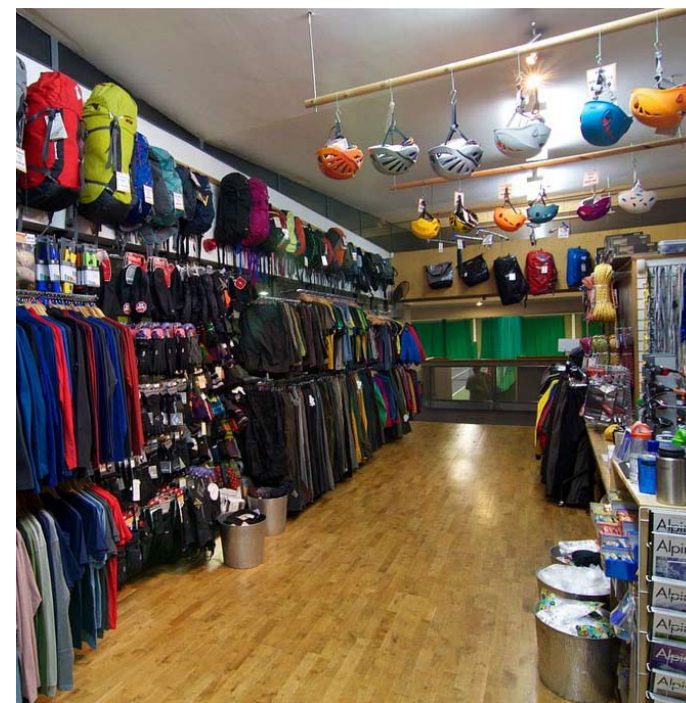
STARI TRIKOVİ

Sada dolazimo do drugog razloga zašto kupovati u inostranstvu. Na pomenuti popust treba dodati povraćaj PDV-a od 15 i više posto u zavisnosti u kojoj se zemlji nalazite. Računica je sada vrlo jednostavna! Planinarske čizme koje kod nas koštaju 250 evra, možete platiti čak do 30-35% jeftinije u nekom idela-nom slučaju, što dođe oko 165 evra.

Kada je u pitanju povraćaj poreza, mi smo u ovom tekstu pozabavili procedurom u Mađarskoj. Pravila bi trebala da budu vrlo slična i za Bugarsku, Rumuniju, Slovačku, Grčku, Italiju, te se o pojedinostima treba raspitati pred put.

POVRAĆAJ POREZA

U Mađarskoj se porez na promet skraćeno zove AFA. Trebalo bi da se pazari na jedan račun minimalno 52.000 forinti (ranije je bilo 48.000), što iznosi oko 185 eura. Prilikom plaćanja, prodavcu treba naglasiti da tražite povraćaj poreza. Zatim, od njega treba tražiti detaljnu PDV fakturu, formular za povraćaj PDV-a i koverat za oslobađanje od poreza. Kada vam to u prodavnici popune (treba priložiti pasoš i original računa), na graničnom prelazu se ide u sasvim desnu kolonu. Staje se u red gde carinik, uzima te pa-

pire i overava. Možete se vratiti na mađarsku stranu (tu gde se kupuju vinjete za autoput obično ima punkt na kojoj piše IBUSZ) i podigne se novac.

Za hranu je povraćaj oko deset posto, a za garderobu oko 14 posto. Na forumu čiji se link nalazi ispod, pronašao sam da se novac ne mora podići u Mađarskoj, već da se to u Srbiji može obaviti i u Raiffeisen Banci.

GDE KUPOVATI?

Obradili smo neke od radnji u susednim zemljama koje su nam preporučili ili u kojima smo lično bili. Pošto je nemoguće pisati o svim radnjama do kojih smo došli, postavili smo vam obilje linkova koje možete sami istražiti.

Još nekoliko korisnih informacija

Ne sme proći više od 90 dana od datuma kupovine i datuma postavljanja carinskih pečata.

Ne sme proći više od 183 dana od datuma postavljanja carinskih pečata i datuma naknade.

Korisni link: [KLIKNI TE OVDE](#)

BUGARSKA

SOFIJA

U glavnom gradu Sofiji preporučujemo Sportsku prodavnicu Alpi. Na ovom linku potražite proizvode, cene i posebne pogodnosti:

www.alpibg.com

Ponuda

Obuća: Millet, Crispi, Mondeo, x,

Odeća: Millet, Ferrino, Milo, Alpinus

Oprema: Ferrino, Millet

Tehnička oprema: Kong, Petzl, Singing Rock

Izdvajamo

Softshell water resist jakna: Milo LD TANCA JKT (80 €)

Pantalone za trekking: Millet GOKYO PEAK (50,5 €)

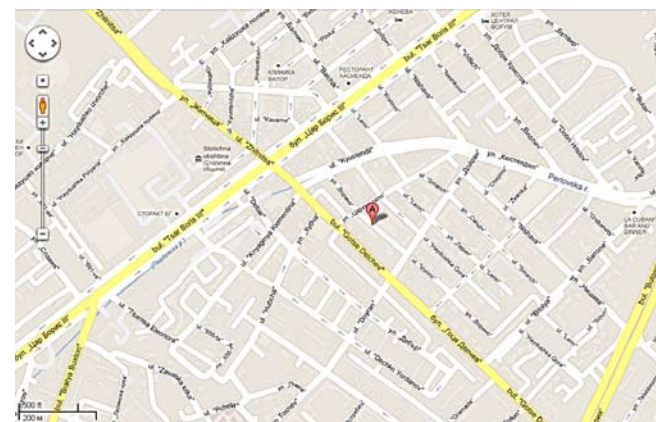
Ranac: Ferrino Route 75, 90 (67 €)

Adresa:

Lokacija: Ulica Vorino 19, Sofia

e-mail: alpi2002@abv.bg

Telefon: +359 02 8581969

Info

Gde god se zatekli u Bugarskoj - od planine do mora, možete pogledati ovaj zlata vredan link na kojem se nalaze sve outdoor prodavnice u svim manjim i većim bugarskim gradovima:
KLIKNITE OVDE

MAĐARSKA

SEGEDIN

U Mađarskoj sam izdvojio prodavnicu u kojoj smo se snabdevali ranije godinama, dok se kod nas nije mogla kupiti ni poštena vreća za spavanje. Nekada su u njoj više prevladavle češke i slovačke robne marke, danas malo više neke druge, a na vama je da istražite da li vam odgovara današnji izbor i cena.

Više informacija potražite na linku:

www.mountex.hu

Ponuda

Obuća: Hanwag, La Sportiva, North Face, Columbia, Garmont, Keen, La Fuma ...

Odeća: Columbia, Fjallraven, Marmot, North Face, Icebreaker, Hannah, Direct Alpine ...

Oprema: Hannah, The North Face, Marmot ...

Tehnička oprema: Petzl, Black Diamond, Easy Camp, Singing Rock, Raveltik ...

Izdvajamo

Viskokogorske cipele: La Sportiva Karakorum Pro GTX (197 €)

Ranac: Easy Camp Matric 60+5 (84 €)

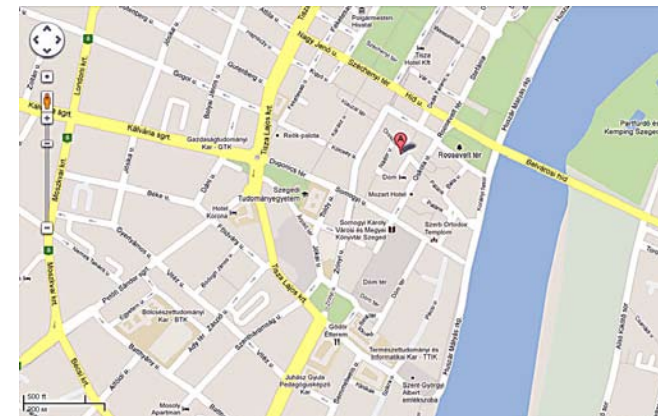
Adresa:

Lokacija: Mountex - Szeged

6720 Szeged Oroszlán u. 4.

Szeged

Telefon: (+36)62/548-675

BUDIMPEŠTA

Preporučujemo prodavnicu „Overland“

Više informacija potražite na linku:

www.overlandbudapest.hu

Ponuda

Obuća: Salomon, The North Face, Columbia, Merrell

Odeća: Zajo, Sherpa, Salomon, The North Face, Sandstone, Columbia, Fjallraven, La Fuma

Oprema: Salomon, Alpina, Blizzard, Nordica

Izdvajamo

Soft shell jakna: Sherpa Rupert (56 €)

Polar: The North Face Glacier (60 €)

Ženske planinarske pantalone sa tregerima: Zajo Trento Lady Pants (75 €)

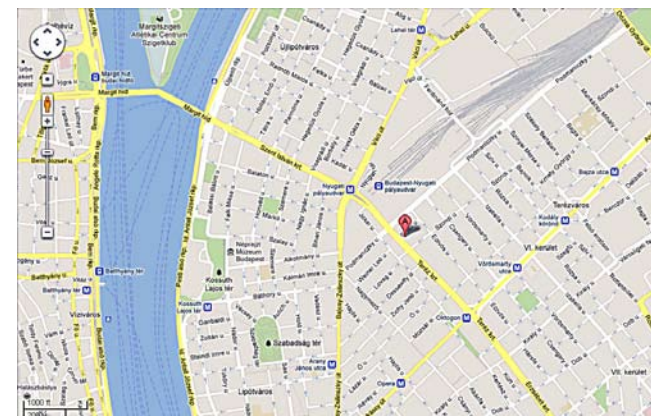
Adresa:

Lokacija: Teréz Krt. 45/a

Budapest 1067

Telefon: 06-70-416-7557

e-mail: basecamp@overlandbudapest.com

Info

Pogledajte internet prezentacije i ostalih prodavnica u Budimpešti:

www.decathlon.co.hu

www.mountex.hu

www.thenorthfaceshop.hu

www.skiing.hu

www.4sport.hu/shop

www.lovealpine.hu

www.mormota.eu

www.nomadspport.eu

www.trexpert.hu

ITALIA

TRST

Reći ću samo: stari dobri Trst...

Preporučujemo prodavnicu „Sportler“ Trieste

Više informacija potražite na linku:

www.sportler.com

Ponuda

Obuća: Dolomite, La Sportiva, Kaikkialla, Salewa, Garmont, The North Face

Odeća: Kaikkialla, Marmut, Meru, Millet, Norrona, Salewa, Ice Peak

Oprema: Ferrino, Meru, Kaikkialla, Salewa

Tehnička oprema: Austri Alpin, Black Diamond, DMM, Edelrid, Marmut, Petzl, Salewa, Camp ...

Izdvajamo

Pantalone za trekking: Salewa Mitre DST (60 €)

Ranac: Millet Peuterey 28 (66 €)

Čeona lampica: Black Diamond Gizmo (20 €)

Adresa:

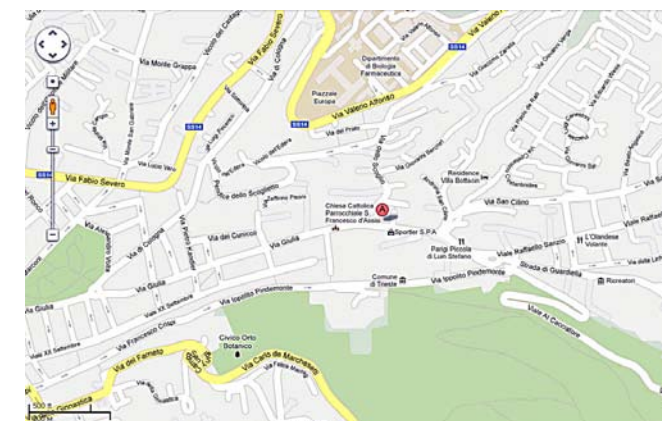
Lokacija: SPORTLER Trieste Sport

Centro Comm. Il Giulia - Via Giulia 75/3

I-34126 Trieste

Telefoni: +39 040 569848

+39 040 567623

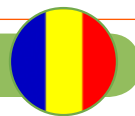
Info

www.borderlineshop.com

www.avventureteamtrieste.com

RUMUNIJA

BUKUREŠT, SIBIU, BRAŠOV

Radnju koju sam izdvojio u Rumuniji je vrlo konkurentna sa cenama. Ako idete na planinarenje na Karpate, preporučujem da svratite u prelepi grad Sibiu u srcu Transilvanije gde se radnja Sport virus. Ista radnje postoji i u gradovima Brašov i Bukurešt.
www.sportvirus.ro

Ponuda:

Obuća: Jack Wolfskin, Millet, Meindl, Lytos

Odeća: Millet, Jack Wolfskin, Fjallraven, Ferrino

Oprema: Ferrino, Zephir, Jack Wolfskin, Millet

Tehnička oprema: Faders, Petzl, Singing Rock, Climbing Technology

Izdvajamo

Aktivni veš: Millet thermolite pant (26 €)

Šator: Ferrino Tribe 3 (92 €)

Dereze: Climbing Technology Nevis Classic (65 €)

Adresa:

Sport Virus Bucuresti

Lokacija: Str. Vasile Lascar nr. 33

Tel./Fax: +4 021 211 10 19

Sport Virus Sibiu

Lokacija: Calea Dumbravii nr. 14

Tel./Fax: +4 0269 216 428

Sport Virus Brashov

Lokacija: Str. George Baritiu nr. 24

Tel./Fax: +4 0268 418 115

Google mapa: (Sibiu)

Info

BUKUREŠT
www.himalaya.ro

TEMIŠVAR
www.x-sport.ro

AUSTRIA

BEČ

Kada idete na planinarenje, skijanje i, naravno, kod rođaka, tu je Beč...

Više informacija potražite na linkovima:

www.mountainwarehouse.com

www.alpinshop-highlife.at/highlife-Alpinshop

www.treksport.at

www.schwanda.at

SLOVAČKA

Ako idete na planinarenje ili skijanje na Niske i Visoke Tatry, Slovačka je idealno mesto za kupovinu opreme. Gradovi Banská Bistrica i Poprad će vam biti usput na putu ka Tatrama. Postavili smo link za samo dve prodavnice koje smo uspeli da pronađemo na internetu, ali ako idete u Slovačku ovo vam i neće biti potrebno. U oba pomenuta grada postoji na desetine radnji sa outdoor opremom u samom centru grada, ne možete ih promašiti. Vrlo su povoljne sa cenama. Dozvolite mi mali otklon od teme. I pivo je jako povoljno...

BANSKA BISTRICA

www.riveloutdoor.sk

POPRAD

www.sporttrysy.sk

BRATISLAVA

www.tatrasport.sk

www.sporttrysy.sk

GRČKA

Najatraktivnije prodavnice koje sam uspeo da pronađem u Grčkoj se nalaze uglavnom u manjim mestima, a ako u Grčku putujete kolima, to vam neće predstavljati veći problem.

Više informacija potražite na linkovima:

www.xclimbingshop.com

www.outdoorshop.gr

www.xplo.gr

www.climbing.gr

Avantura od 360 stepeni

www.panoramasrbije.com

Pronađite i pogledajte najlepše turističke destinacije u Srbiji - virtuelno, sa okretanjem u svakoj prostoriji u punom krugu od 360 stepeni, kao da ste na licu mesta i nadamo se da ćete ih posetiti. Takođe, možete pogledati virtuelne prezentacije značajnih lokacija, objekata i kompanija. Pre svega, cilj nam je da svima koji žele da upoznaju i posete Srbiju, preko ovog sajta omogućimo realan

panorama srbije
najlepše turističke destinacije u Srbiji sa razgledanjem u 360 stepeni

prikaz prirodnih bogatstava, smeštaja za odmor, vrstu usluge i lokacije kako bi ste tačno znali šta vas očekuje na destinaciji.

Aleksandar Tijanić fotografije
Ograničene serije umetničkih fotografija

www.aleksandartijanic.rs
info@aleksandartijanic.rs
mob: +381 63 210 983

Aleksandar Tijanić

Ponašanje na snegu i mrazu

Stigla nam je zima, a sa njom snežne padavine i problemi koje nam one donose. Kako bi se uspešno izborili sa hladnoćom i snegom, pročitajte (i upamtite) savete koji mogu da vam i te kako pomognu kada temperatura ode u „duboki“ minus, a vi se nadete daleko od civilizacije.

OBLAČENJE

- Slojevita tanja garderoba je toplija od jednostrukih debelih stvari.
- Ni odeća ni obuća ne smeju da stežu, u protivnom će se zaustaviti cirkulacija krvi i doći će do brzog pothlađenja i promrzlina.
- Spoljašnji sloj odeće treba da bude od materijala koji ne propušta vetar i vlagu. Idealno je da je to neki materijal koji omogućava da telo diše, dakle da se vlaga od tela filtrira ka spoljašnjoj sredini pri čemu sprečava spoljašnju vlagu da prodre unutra... Jedan od takvih materijala je goreteks i danas su neke sportske jakne i

obuća proizvedeni od njega.

- Jakna treba da je zatvorena oko vrata, kukova i na rukavima kako topao vazduh ne bi izlazio napolje.
- Kapu treba nositi i ona treba da pokriva makar gornji deo ušiju, a dobro je da jakna ima kapuljaču koju je moguće navući preko kape.
- Koristite rukavice.

KRETANJE

- Potrebno je naći zavetrinu, nikako stajati na vetru. Ukoliko se to ne može izbeći, okrenite leđa vetru a ne grudi i lice, navucite kapuljaču, stavite ruke u džepove.
- Tempo kretanje po snegu ne bi trebalo da bude brz kako se ne bi znojili, ali ni prespor - da se ne bi ohladili, s obzirom na činjenicu da snežna podloga, vetar snižavaju telesnu temperaturu. Najbolje je hodati umerenom brzinom.
- Ukoliko treba priti snegu za očekivati je da će osoba da se preznosi. Zato treba imati suhu majicu i

presvući se odmah kada se prestane sa prćenjem snega.

- Sneg otežava hod. Put koji se po snegu od 25 cm pređe za sat potrajaće mnogo duže sa snegom od 50 cm, a smetovi visine kukova i veći su izazov i za one najsnažnije, te hod može trajati satima za ono što smo navikli da prelazimo u petnaestak minuta.
- Po visokom snegu telo dolazi u konstantan dodir sa hladnom površinom, te je brzina hlađenja mnogo veća, to treba imati na umu ako se planira prelazak terena koji je zavejan.
- Poneti nešto slatko (čokoladu, suvo grožđe...), ako je moguće termos sa slatkim pićem (zaslađeni čaj, sok...), imati kod sebe sveću (i upaljač), jer ona u zaklonu može da podigne temperaturu za nekoliko stepeni koji su najčešće odlučujući u borbi za život.
- Ukoliko nema prirodnog zaklona,

najbolje je iskopati rupu ispod jelke (tu već ima praznog i zaklonjenog prostora), odseći grane na koje se sedne (da se ne bi selo direktno na sneg) i treba sačekati da stane mećava ili da se podigne magla.

- Ne sedati na sneg zbog odmora, ne padati u san.
- Postoje folije od plastičnog materijala koje su presvučene reflektujućom materijom, koje služe da se zadrži toplota. One se obmotaju oko tela kada smo u mirovanju, i lako se slože tako da se mogu nositi u džepu. Jedan od naziva je astrofolija, dobro je imati je uz sebe tokom zime.
- Osećaj za prostor se menja. Objekti, prema kojima se snalazimo u normalnim uslovima, u ovim postaju nevidljivi a konfiguracija terena se potpuno menja. U takvim uslovima orijentacija bez GPS, kompasa ili karte je gotovo nemoguća i za najbolje poznavaoce terena, a opet

VAŽNO JE ZNATI

- **Ne konzumirati alkohol** Alkohol širi krvne sudove i samo daje utisak da vam je toplije. Zbog pojačane periferne cirkulacije hladna krv iz ruku i nogu će pre ohladiti celo telo, pa će pothlađenje - i smrzavanje - nastupiti mnogo ranije nego da se nije pio alkohol.
- **Ne trljati smrznute ruke ili noge snegom**, ili bilo čime drugim. Ne stavljati u vruću vodu, na vruće mesto. U protivnom će doći do oštećenja kože. Skinuti mokru i hladnu obuću/odeću/rukavice i utopiti nečim suvim (čebetom) a davati tople i zašećerene napitke.

malo je onih koji umeju da rukuju tim uređajima.

- Ne idite sami. Potražite ili sačekajte nekoga pa idite u paru ili grupi.
- Jedno od vrlo korisnih sredstava za poziv u pomoć je mobilni telefon. Međutim, često nije moguće ostvariti pozive jer hladnoća „isprazni“ bateriju. Zbog toga telefon ne treba držati u spoljašnjem džepu. Spisak korisnih stvari koje mogu da stanu u džep:
- Sveća i upaljač
- Zviždaljka i mala baterijska lampa
- Napunjen mobilni telefon
- Čokolada ili drugi slatkiš
- Perorez
- Astrofolija

ŠTA AKO...

- Ako ste u vozilu ne treba da ga napuštate, jer ste unutra zaštićeni od vetra... Uvek je lakše pronaći zavejano vozilo nego čoveka koji je pao u smet.
- Podrazumeva se da na put kolima nikako ne treba kretati bez zimske opreme, lopate, sveće-upaljača, vode, hrane i čebeta. I, naravno, punog rezervoara jer u slučaju da morate da čekate potrošićete dosta goriva na rad motora i grejanje. Morate da vodite računa da je auspuh slobodan dok vam radi motor a kola miruju, da ne bi došlo do gušenja ugljen monoksidom iz izduvnih gasova. ■

Info

Broj telefona Gorske službe spasavanja Srbije na koji mogu da se upute pozivi za pomoć:
+381 (0) 63-466-466.

Živa i na minusu

Naučite da prepoznate, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku **mišjakinja**...

Mišjakinja, crevac, ptičja trava, mišje uvo (Stellaria media), nesvakidašnja je biljka za sva vremena i uslove, jer opstaje i tokom zime, zahvaljujući sastojku (neka vrsta antifriz - tako ga ja zovem) koji je čuva od smrzavanja, pa pri svakoj temperaturi iznad nule nastavlja da raste. Namerno sam odabrao da vam je opišem baš pred zimu. Za potrebe jednog TV predstavljanja koncepta „SREMUŠ“, svesno smo je, pred kamerama, tražili i pronašli ispod snega, na temperaturi dosta ispod nule. Naime, zabeležen je slučaj kanibalizma, nakon jedne avionske nesreće, a tu se okolo sigurno nalazila mišjakinja, bez obzira na sneg i nisku temperaturu.

To je jednogodišnja, najčešće prizemna biljka, sa nežnom po zemlji poleglom, razgranatom i isprepletanom stabljikom, dužine (visine) do 40 cm. Listovi su eliptični, raspoređeni naspramno jedan drugom i intenzivno su zeleni, oblika mišjih ušiju - po čemu i ovaj naziv. Gornji listovi su veći od donjih. Stabljika ima elastično crevo u kome je smešten žilaviji

končić, koji se pri kidanju izvlači i teže se kida. Biljka cveta cele godine, a cvetovi su mali, beli i zvezdasti. Semenke su okrugle crne male kugličice, kojih ima mnoštvo, čija klijavost može da traje više godina i omiljena su ptičja hrana.

STANIŠTA: Kosmopolitska i veoma rasprostranjena biljka (biljka urbanih sredina), koja je veoma otporna na hladnoću. Daje godišnje po nekoliko generacija. Praktično vegetira onoliko puta, koliko puta padne

UPOTREBA U ISHRANI

U ishrani se koriste samo mladi nadzemni delovi i seme. Zeleni nadzemni deo biljke je malo gorkastog i prijatnog ukusa (podseća na mladi sveži kukuruz), pa je, samostalno ili (još bolje) u biljnim mešavinama, koristimo za salate, čorbe, pite, zelene „SREMUŠ“ šnicle, variva...

Mi smo je svrstali u neutralne biljke, što znači da u sebi nema sastojaka koji deluju negativno na organizam. Kao takva trebalo bi da se nađe u svakoj porciji (naročito presne) biljne hrane.

Treba znati da je končić u crevcetu mišjakinje dosta otporan na kidanje i kuvanje (slično koncima kod starije boranije), zbog čega je uputnije mišjakinju iseći na kraće dužine, pri svakoj upotrebi. Mnoštvo sitnih semenki mogu se dodavati jelima, mleti za testa ili kao klice.

U biljnim mešavinama za zeleni „SREMUŠ“ hleb, mišjakinja je skoro nezamenljiva. Biljka, kao hrana, osvežava i okrepljuje ceo organizam.

UPOTREBA U LEČENJU

Biljka nije izrazito lekovita, ali u narodnoj medicini važi kao opšti čistač organizma, a korisna je i za: TBC, pluća, slabo srce, opšte čišćenje i poboljšanje slabog organizma, giht, bolesti bubrega i mokraćnih kanala, kožne promene, reumatske probleme, protiv dečjih glista... Sve ovo narodna medicina preporučuje u vidu čaja, tinktura, masti, obloga i svežeg soka. Mi u konceptu „SREMUŠ“ zagovaramo njenu upotrebu kroz ishranu, naročito u svežem stanju i u mešavinama sa drugim korisnim samoniklim jestivim biljkama. Žene u trudnoći treba ovu biljku da koriste manje, a kad je koriste, onda u biljnim mešavinama, u kojima ona ne treba da dominira.

Radenko Lazić

VIŠE INFORMACIJA O KONCEPTU ISHRANA IZ PRIRODE „SREMUŠ“ MOŽETE PRONAĆI NA: WWW.SREMUS.ORG

REKLI SU O SREMUŠU

NI JEDNA BILJKA NA ZEMLJI NIJE TAKO DELOTVORNA ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA, CREVA I KRVI KAO DIVLJI LUK

dobra kiša - svaka bolja kiša iznedri novu generaciju mišjakinje. Pogrešno je svrstavaju u korov, jer ljudi nisu upoznati sa njenim jestivim, pa i lekovitim svojstvima, a ima je svuda, po poljima, oranicama, baštama, vinogradima... Često potpuno ispuni gradske ulične žardinjere, a ume da zauzme (prekrije) veće površine zemljišta.

BERE SE: Nadzemni deo mlade biljke, tokom čitave godine, a seme u zreлом stadijumu (donje žute delove biljke ne brati ili odstraniti pri branju). Suši se (iseckana na kraće), u hladu na promaji.

SADRŽI: U 100 grama sveže biljke: vitamina C = 29 mg, karotina = 4.14 mg, belančevina = 2.39 mg, masti = 0.46 mg, ugljenih hidrata = 3.07 mg, kalorija = 24. Ima soli kalcijuma, kalijuma, dosta bakra, a ima i drugih minerala.

OPREZ: Kod sakupljanja nije neophodan, ako se biljka dobro upozna. Preporučujem upotrebu u biljnim mešavinama i u svežem stanju. U trudnoći, u manjim količinama. ■

Nije loše znati:

Sveži sok od mišjakinje, dobar je za oralnu upotrebu (sa svim navedenim svojstvima), ali i za obloge kod kožnih problema, za vid... Sve to može i u kombinaciji sa medom.

Obloge od sveže biljke, na grudima, lek su za upalu pluća.

Tinktura od mišjakinje, napravljena po farmakoprocuduri, uzima se u obliku kapi u vodi, čaju ili na šećeru.

Mast: U rastoplenu svinjsku mast sipati tinkturu (odnos 2:1), mešati dok ne ispari alkohol, sipati u staklene posudice i ostaviti na hladno mesto, da se mast stvrdne. Ovako pripremljenu mast koristiti kod svih navedenih tegoba.

Seme mišjakinje može biti odličan dodatak - začim (istucano ili kao prah) za sva čorbasta jela, a može se stavljati i kao dodatak testima. Svoj koristan doprinos imaće i u mešanim proklijalim zrnavljima.

Planinski vrhovi u Srbiji

Iz štampe je izašla knjiga Ise Planića „Planinarski vrhovi Srbije“, koja je svojevrsni podsetnik i spisak atraktivnih planinarskih destinacija...

Knjiga „Planinski vrhovi Srbije“, autora Ise Planića detaljno opisuje planinski reljef Srbije i urađena je kao vodič, prvenstveno namenjen planinarima, ali u mnogome može da pomogne i rekreativcima i ostalim zaljubljenicima u prirodu. Ovo je pre svega spisak vrhova, bez njihove kategorizacije, jer je, kako kaže autor, knjiga zamišljena kao podsetnik, priručnik i baza podataka koja planinarskoj i široj javnosti ukazuje na bogatstvo i raznolikost planinskih predela Srbije.

Cena knjige je 1.000 dinara.

Knjigu možete da poručite od autora putem sledećih kontakata
e-maila: planiciso@hotmail.com
ili telefona: 065/809-40-65

Medvjedi raj na Velebitu

PROPELER

Utočište za mlade medvjede u selu **Kuterevo** na Velebitu (**Hrvatska**) postoji od 2002. godine. To je mjesto koje okuplja ekologe, volontere i ljude dobre volje, koji sa mještanima čine jednu nesvakidašnju ekološku obitelj...

Mara Buna i Ado Bunj

High five

Vlad Mir i Huu Bear

Utočište za mlade medvjede u Kuterevu je pokušaj ispravljanja nepravde nanese medvjedu, odnosno još jedna šansa za preživljavanje onim medvjedićima kojima je čovjek svojim neadekvatnim ponašanjem odredio i presudio sudbinu. Ovi medvjedići, doduše, ne potpadaju u anonimnu skupinu medvjeda predodređenu za odstrel, trofej ili uzgojni, ali im se ipak i to može dogoditi. Svaki od medvjedića iz utočišta ima svoju osobnu priču, pa čak svoje ime i prezime, a njihovi životni putovi se, eto, susreću u Kuterevu.

Siročad medvjeda u divljini su stvarnost, koja se samoregulira a tamo gdje tom divljinom upravlja i gospodari čovjek i veliki problem. Svake godine u

SVAKE GODINE U UTOČIŠTE DOĐE VIŠE OD 20.000 POSJETITELJA, KAO I PREKO 300 VOLONTERA, VOLJNIH POMOĆI I ISKUSITI ŽIVOT SA OVIM KARIZMATIČNIM STVORENJIJA, AMBASADORIMA DIVLJINE

Hrvatskoj planskim odstrelom, kojim se nastoji regulirati veličina populacije, nastrada oko 100 medvjeda, dok dvadesetak drugih nastrada od prometa, krivolova... Ponekad, greškom, glupošću ili iz nehaja, nastrada i medvjedica majka, koja za sobom ostavi mladunčad. Nejaki, nepripremljeni i neuhranjeni, krepaju, bivaju ubijeni od starijih medvjeda ili, pak, naidu na „dobre“ ljude, koji im, hraneći ih, učine pravu „medvjeđu uslugu“. Vrlo brzo, medvjedići se naviknu na prisustvo čovjeka i tako izgube mehanizam koji im omogućava sigurnu udaljenost od čovjeka i šansu za preživljavanje.

Mještani sela Kuterevo na Velebitu, uz podršku medvjedologa Đure Hubera, sociologa stručnog u oblasti održivog razvoja Vladimira Laya, te požrtvovanost socijalnog pedagoga s korjenima na Velebitu, Ivana Crnkovića, 2002. godine uspostavljaju prvo Utočište za mlade medvjede. Danas se u Utočištu nalazi devet medvjeda, nekoliko pasa njihovih odgajatelja i obitelji mačaka provokatora, koje svako malo zalutaju u ograde te izazivaju medvjede strpljenje. Zdravi Gor i Ljubo Lik, stanovnici su Utočišta već deset godina. Pronađeni su u dobi od nekoliko mjeseci, sa nekoliko kila i bez majke

čuvarice i hraniteljke, jedan u Gorskom kotaru, a drugi u Lici. Danas su to odrasli i poveliki medvjedi kakvi se i u divljini rijetko mogu sresti. Bena Zir i Blago Zoo, rođeni su u zagrebačkom zoološkom vrtu, gdje za njih nije bilo mjesta, pa im je jedini spas bilo Utočište, gdje životni prostor dijele sa Ljubom i Zdravim. Petogodišnjaci, Huu Bear i Vlad Mir, porijeklom su iz Gorskog kotara. Jednome ja majka nastradala na cesti, a drugog su „dobri“ ljudi pronašli u jednoj vikendici, čime su mu i odredili sudbinu. Mladi Dol je nakon godinu dana u kavezu izgubio šansu života u divljini te je smješten u Utočište u ogradu kod Mlade Gore. Gora je pak, posebna priča o snalažljivosti medvjedića, koji se naučio prositi uz cestu, i o naivnosti ljudi koji su mislili da će mu pomoći, hraneći ga i igrajući se sa njim. Marko Kralj, brundavi vragolan, siroče bez majke uspio je čitavo jedno selo namamiti na samilost, pa je nakon dva mjeseca redovitog obilaženja kuća zaključeno da to neće na dobro izaći, te ga se umjesto odstrela, premjestilo u Kuterevo.

Sve su to medvjedići koji odrastaju uz pomoć pasa mješovitog i nepoznatog porijekla i uz distancu ljudi. Među njima je Mišo Lingo, mudri stari pas koji je

Info

Sve informacije o Utočištu za medvjede, kao i o aktivnostima, možete pronaći na internet stranici:

www.kuterevo-medvjedi.com.hr

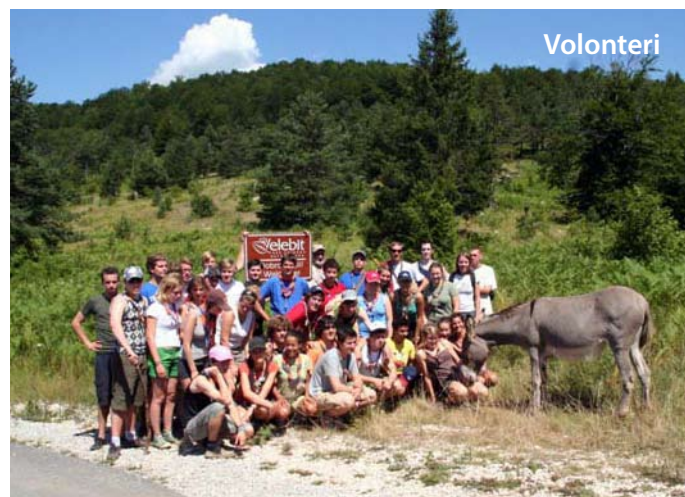
Blog pratite na adresi:

www.kuterevo.wordpress.com

odgajio skoro sve medvjediće u Kuterevo. Od ove godine, njegovu ulogu preuzela je Dodži, koju je sudbina (ili netko od posjetitelja) ostavila u Utočištu.

Nakon prve početne godine Utočišta, kada su medvjedići odrastali uz ljude, navikavali se na njihovu blizinu i brigu, uvođenje pasa u „obrazovne“ aktivnosti pokazalo se kao mnogo adekvatnije i prirodnije. Zbog toga se nerijetko može doživjeti potpuna nezainteresiranost medvjeda prema čitavoj grupi posjetitelja. Svake godine u Utočište dođe više od 20.000 posjetitelja, željnih medvjede slike i priče i više od 300 volontera, voljnih pomoći i iskusiti život sa ovim karizmatičnim stvorenjima, ambasadorima divljine.

Volonteri

Mišo Lingo, Mara i Ado

Teta Dragica (prva s desna) s prijateljicama

O MEDVJEDU

„Medvjed je simbolizirao sklad između društva i prirode, sklad kojeg je prekinuo moderan svijet u filozofskom posrtaju koji je udaljio čovjeka od njegovog prirodnog podrijetla“, Paul Shepard i Barry Sanders, Sveta šapa

Medvjed je vječni pratitelj ljudske kulture i povijesti od samog početka, i ta veza je urođena, podsvjesna, prirodna. Uz medvjeda, kralja u očuvanoj divljini, imamo priliku prepoznati izlaz iz labirinta civilizacije, izlaz koji nas vodi k povratku prirodi, gdje je naše jedino mjesto.

Ursus arctos, smeđi medvjed, na ovom planetu postoji dulje od ljudske vrste, ima ulogu moderatora i zaštitara divljine, te je njegovo prisustvo ili neprisustvo stvarni pokazatelj stanja prirode i kvalitete šumskih

Volonterski rad

Mladi Dol

zajednica, ali i svjesnosti ljudskog roda. Medvjed u šumi ima jedinstvenu ulogu u održavanju ravnoteže prirodnih ciklusa i stanja odnosa i prinosa među živim bićima. Štoviše, medvjed kao kralj šume, ima posebnu zadaću, jer on sije, sakuplja, raspoređuje, čisti i osigurava stanište za ostala stvorenja. Zato bi čovjek trtebao više vrednovati šumu u kojoj medvjed stanuje od one u kojoj ga nema. Jer šuma bez medvjeda je kao tijelo bez duše!

Euroazijski smeđi medvjed (*U. arctos arctos*), na puno načina empatijski prilagođen životu u šumama našeg kontinenta, već odavno je na odstupanju i zadnja utočišta je pronašao u iskonskim planinskim šumama poput Karpata, Dinarida, Pirineja, na sjeveroistoku Skandinavije i ponajviše na obroncima Urala. U Hrvatskoj je

Koliko nas ima?

PROCJENJUJE SE DA U RUSIJI IMA OKO 100.000 MEDVJEDA, U SKANDINAVIJI OKO 1.800, NA KARPATIMA OKO 8.000, A NA BALKANSKOM POLUOTOKU OKO 2.600, OD ČEGA OKO 1.000 SAMO U GORSKOJ HRVATSKOJ.

medvjed još uvijek lovna vrsta, ali s ulaskom Hrvatske u Europsku uniju medvjedu će, nadamo se, biti bolje. Kao kralj šume, uživatelj statusa strogo zaštićene vrste na temelju Konvencije o očuvanju europske divlje flore i faune i prirodnih staništa potpisanoj u Bernu, gradu koji je dobio ime po medvjedu (njemački Bär) i istoimene Direktive o staništima. Do tada, medvjed će se zbog iznimki koje su moguće mimo EU, i dalje loviti. Naš stav prema medvjedu zavisit će o medijima, odnosno razumu vlasti i razboritosti stručnjaka.

Povijesno gledajući, lov je uistinu temeljni odnos čovjeka sa životinjom i prvo ekonomsko zanimanje ljudi, ali moderna komercijalizacija i omasovljenje lovstva imali su kobne posljedice za svijet faune, jer su raskinuli tisućljetnu ekološku i kulturnu ravnotežu između onih koji love i lovljenih. Medvjed je upravo taj simbol sklada, odnosno nesklada ljudi i divljine.

PRIJATELJI MEDVJEDA KUTEREVO

Od prvih dana, u Utočištu za mlade medvjede, volonteri su postali neizbježni dio priče koliko i medvjedi. U volonterskoj postaji Kuterevo, susreću se mještani, izviđači, volonteri međunarodnih kampova, dugoročni europski volonteri, putnici, hodočasnici, aktivisti, turisti... Zaista je mnogo ljudi doprinijelo uspostavljanju Utočišta i širenju priče o Kuterevo - medvjedima. Volonteri u Kuterevu žive jednostavno i skromno u maloj ekološkoj zajednici različitih kultura, stiču iskustva tradicionalnog života na selu i suživota s prirodom. Neki volonteri ostanu po nekoliko dana, dok neki drugi i po nekoliko godina, ali svi skupa ostavljaju korisnog traga u selu i u priči o zbrinjavanju medvjedića siročića.

Stalna volonterska postava u Utočištu sastoji se od onih volontera koji su preko EVS programa (Evropske volonterske službe) osigurali si boravak na godinu dana, do onih drugih koji su na proputovanu svijetom i onih trećih koji su se priči posvetili na neodređeno. Iz godinu u godinu razmišljanja i ideje rastu skupa sa samim Utočištem, koje se nadograđuje solarnim kolektorima, novim vrtovima i sadnicama, kamp mjestima i novim ogradama. Sve više se razgovara o alternativnim načinima življenja, ali i o jačem suživotu sa divljinom. Mnoga se pitanja nalaze u zraku i podstiču na kritičko osvrtanje prema lovu, trofejnom lovu, šumarskoj praksi, pa i vlastitom načinu življenja i djelovanja, odnosno nedjelovanja. Priče, rasprave i razmišljanja o ponašanju ljudi prema medvjedu i divljini uopće zahtjeva mnogo više izgradnje ograda i informiranja posjetitelja, ali zahtjeva i postupno sazrijevanje. Jedna stepenica ka tome jeste i buduća Zaklada za zaštitu medvjeda u gorskoj Hrvatskoj, a zvat će se „Kuterevo Zaklada Pro Urso“.

O SELU KUTEREVO

Upravo je Kuterevo to selo koje je iznijelo priču o medvjedima, te „otrpilo“ stotine volontera i tisuće posjetitelja, a da se nije promijenilo (i „pokvarilo“). Prije tri i pol stoljeća, 13 obitelji iz brodmoravičkog kraja, naselilo je kuterevsku kotlinu, podno kontinentalne strane Velebita. Posljednjih deset godina Kuterevo slovi kao selo-utočište, i medvjeda i ljudi, ali je i od prije bilo

U VOLONTERSKOJ POSTAJI KUTEREVO, SUSREĆU SE MJEŠTANI, IZVIĐAČI, VOLONTERI MEĐUNARODNIH KAMPOVA, PUTNICI, HODOČASNICI, AKTIVISTI, TURISTI...

na posebnom glasu kao selo marnih ljudi i starinskog načina življenja. Posebno je poznato po kuterevskoj rukotvorini tamburici-dangubici zvanoj „Kuterevka“, čije i umijeće izrade od 2011. godine i službeno slovi kao nematerijalno kulturno dobro. Radišni ljudi, planinke i planinci, i njihove spretne ruke su i inače sinonim kvalitetne manufakture: prvoklasno drveno suđe za kuvariju i vinariju, dugotrajne drvene alatke i neslomljive kuterevske kantrige.

Ive Trgovac je jedan od najstarijih drvodeljaca koji sa svojih 85 godina ručno izrađuje bukare za vino, kantrige odnosno stolice, stapove, tamburice i još što šta. Još jedna od jačih rukotvorina jesu coklje, koje se u Kuterevu izrađuju na specifičan reciklažni način, od iznošenih kaputa i sukanja, izvrnčanih vesta i pulovera ili ispredene domaće vune i istrošenih unutarnjih automobilskih guma.

Teta Dragica je jedna od onih životom iskusnih žena koja svaki dan pleće, potšiva i stvara ovu, za nogu i tlo ugodnu obuću. I tako, sa Kuterevcima i Kuterevkama, okruženim medvjedom šumom, mudrost i vještina življenja u planini, još uvijek opstaje i ostaje u naslijeđe budućim generacijama, kojima će i te kako trebati.

HELENA POUČKI

U UTOČIŠTU KAO VOLONTERKA OD LJETA 2010. GODINE

Mrnjo Brundo

日本长崎长崎山

Minja Tomić

PROFESOR GEOGRAFIJE, BLOGER, PUTNIK NAMERNIK,
SLUČAJNI TURISTA, TEST VOZAČ RAZNIH BEDEKERA

Koreja u brojevima

NAJVIŠI VRH JUŽNE KOREJE NALAZI SE NA VULKANU HALASAN, NA OSTRVU ČEDŽU, NA 1.950 MNV.
U KOPNENOM DELU, NAJVIŠI VRH JE JIRISAN KOJI SE NALAZI NA 1915 METARA IZNAD NIVOVA MORA.

Red, rad i disciplina - uspeh
zagarantovan, rezultat očigledan.
Upravo to je Južna Koreja - zemlja
mirnog jutra i energičnih ljudi!

Prvo korejsko kraljevstvo uspostavljeno je daleke 2333. godine pre nove ere. Njegovo tadašnje ime Čosun, označava jutarnju mirnoću ili svežinu. Ono se zadržalo sve do današnjih dana u svojstvu epiteta i sinonima za državu koja je, kao i svaka druga, imala slavne i mračne trenutke u svojoj istoriji.

Praktični Kinezi su vrlo rano počeli da pokazuju interesovanje za ove prostore i šire svoj uticaj u Zemlji mirnog jutra. Doneli su budizam (koji je od samog početka koegzistirao sa šamanizmom), konfucijanizam i svoje pismo. Reformu pisma napravio je kralj Jeosong Veliki i tom prilikom svom narodu podario hangu - pismo od dvadesetčetiri znaka za koje lingvisti tvrde da je jednostavnije čak i od latinskog.

ISTORIJA MRŽNJE

Japanci su u nekoliko navrata pokušavali da osvoje svog suseda. Nakon prvog rušilačkog pohoda izbačeni su zahvaljujući pomoći koja je stigla iz Kine. Drugi put, nakon 300 godina, pametno učivši na sopstvenim greškama, slabostima i neuspesima - uspeali su da uspostave protektorat i 1910. godine Koreju proglase svojom kolonijom. Iako su doneli tehnički razvoj, japanski surovi kolonijalizam potpuno je razorio zemlju. Novi gospodari nastojali su da iskorene sve „korejsko“ i to je trajalo sve do kraja Drugog svetskog rata.

Međutim, odlaskom Japanaca sa njenih prostora pojavile su se nove muke. Amerika i Sovjetski Savez 1945. godine odlučili su da je podele na dva približno jednaka dela, i

kao liniju razgraničenja izabrale su tridesetosmu paralelu, ali „linija“ nije dugo izdržala. Rat je buknuo 1950. godine kad su snage Severa jurule na Jug i posle tri strašne ratne godine i miliona izgubljenih života - dve Koreje razdvojene su, četiri kilometra širokom, takozvanom Demilitarizovanom zonom. Osim fizički, obe Koreje su danas i ideološki podeljene na Severnu i Južnu, a rat između njih zapravo nikada nije ni prestao.

Pa ipak, u izletničkoj ponudi, nezaobilazna je i tura do Demilitarizovane zone koja podrazumeva stroga pravila ponašanja i poseban kodeks odevanja - zabranjeni su džins, mini suknje, drečava odeća i delovi vojničke unifrome... Tura podrazumeva i posetu tunela koji su Severnjaci svojevremeno prokopavali kako bi mogli za samo par sati na Jug da izmeste (zlu ne trebalo) 30 hiljada naoružanih vojnika. Ture se zakazuju nekoliko dana unapred kod ovlašćenih agencija i može se dogoditi da budu otkazane ukoliko neko od nadležnih proceni da je

situacija na granici složena ili ako se susedi baš tada „sporečkaju“.

VRTOGLAVI EKONOMSKI USPON

I tako, nekada jedna od najsiromašnijih zemalja sveta, zahvaljujući stranom kapitalu, grabi u srećniju budućnost. Danas je, s rapidnim ekonomskim usponom, Južna Koreja na poziciji među prvih 20 ekonomija sveta.

Ovde na svakom koraku možete videti najnovija tehnička čuda i najmodernije tehnologije.

KOREJANCI I KOREJANKE

Za Korejke se kaže da nose najveće štikle na svetu i imaju prirodno idealnu telesnu težinu, a za Korejce, pak, da se ponekad šminkaju... Kako god bilo, jako su ljubazan i susretljiv narod.

Vredni su, mirni, dobro raspoloženi i stalno nasmejani. Jesu užurbani, ali ne i hysterični, više civilizovani u svojoj usredsređenosti na napredovanje. Filozofija života se svakako razlikuje od evropske. Turisti ne mogu a da ne ostanu zadivljeni posvećenošću poslu i porodici, i trudu koji se ovde, gle čuda - ceni.

U GRADU

U glavnom gradu nema zona zabranjenih za turiste. Svuda je bezbedno i veoma mirno. Turiste privlače neobična arhitektura koja je u skladu sa moderno

tehnološkim imidžom ove zemlje, antikvarnice, radnje sa suvenirima i kožnom galanterijom. Sitnice od jeguljine kože apsolutni su hit među strancima. Prodavci tvrde da je korejska jegulja bolja od komšijske japanske, jer im je koža jača pošto je njihovo more hladnije. Posebno su interesantne tezge za prodaju kineskih novčića sa kvadratnim otvorom u centru za koje se prodavci kunu da su stari stotinama godina. Ako vas nisu slagali, za nešto više od jednog

američkog dolara možete postati vlasnik parice iz 1039. godine.

Prilikom istraživanja grada ne bi bilo loše uhvatiti kružni turistički autobus koji ne propušta ni jednu znamenitost. Sa jednom kupljenom kartom može se izlaziti na svakom oku prijatnom mestu i čekati sledeći prevoz za nastavak ture. U svakom hotelu i informativnom punktu mogu se dobiti besplatne mape i brošure o Seulu, gradskim opštinama i atrakcijama. A sva obaveštenja i informacije se daju na

četiri jezika: korejskom, engleskom, kineskom i japanskom.

SVEMIRSKA METROPOLA

Seul je metropola u kojoj živi preko deset miliona stanovnika i u poslednjih desetak godina je u velikoj ekspanziji. Sam grad funkcionise bez većih problema, čak mnogo bolje od većine gradova sa manjim brojem stanovnika. Nov, moderan grad u kome su istorija i tradicija prisutne samo u naznakama. Nalazi se na reci Han i ima četrdesetak mostova koji spajaju dve obale.

Seul je kolos koji živi u kontaktu s prirodom na svim svojim okolnim brdima. Blizina zelenila, oaza

mira i relaksacije, daju mu pitomu crtu koja ublažava divlju, betonsku džunglu koja svakodnevno niče.

Planine su nekada gradu služile za odbranu od neprijatelja, a danas za pešačenje i rekreaciju njegovih stanovnika koji su svoju ljubav prema planinarenju razvili do neslučenih granica.

Među stanovnicima Seula je, inače, najomiljenija planina Namsan. Sa nje se pruža sjajan pogled na grad, a tu je i žičara koja vodi do vrha planine. Žičara je, uz pešačenje, jedini način da se stigne do vrha Namsana. Na ovoj planini nalazi se, u svetu prepoznatljiva, „Namsan kula”, koja dominira čitavim područjem Seula.

Korejci su, inače, vrlo okrenuti prirodi i zdravom životu. Zapovest broj jedan je: „prijateljstvo sa prirodom”. Pre pet godina Seul je vratio svoju reku u centralne delove grada. Naime, kroz prostor u kome se danas nalazi poslovni centar grada oduvek je prolazila reka Čengičen. Razna dešavanja tokom vremena učinili su da se ova, u to vreme izuzetno zagađena reka, prekrije i da se iznad nje napravi velika saobraćajnica. Ali, početkom 2000. godine gradske vlasti Seula odlučile su da reku „vrate u promet”. Danas je čak i temperatura u delu Seula, koji je blizu Čengičena, za skoro četiri stepena niža nego u ostalim delovima grada.

Inače, nedavno je Južna Koreja započela rad na izgradnji novog mini glavnog grada u Seodongu, gde bi trebalo da bude smeštena većina ministarstava i vladinih agencija. Cilj je da se rastereti glavni grad Seul, koji je sa okolnim mestima dom skoro polovine stanovnika zemlje, da se smanje gužve u gradu i pravilnije rasporedi nacionalni razvoj, a nadasve da se otvori nova era u istoriji izbalansiranog razvoja zemlje. Očekuje se da će završetak radova na izgradnji biti 2015. godine.

OSTRVO JAPIJA

Yeouido island je deo Seula koji se često poredi sa njujorškim Manhattanom. Ime Yeouido (Joido) na korejskom znači „beskoristan”. Danas je Yeouido glavni poslovni centar ne samo Seula nego i cele Južne Koreje.

Zanimljivosti

- U mnogim seulskim restoranima neophodno je izuti obuću. Taj običaj važi, naravno, i za korejske domove.
- Korejska hrana jede se metalnim štapićima, mada će vam domaćini, bez problema, ponuditi kašiku, nož i viljušku.
- Prema korejskim običajima, pravila pristojnosti su da se odmah posle uzimanja zalogaja odlaže pribor za jelo na sto i da se njime nikada ne mlatara okolo.

Kako tamo otputovati?

BEOGRAD - SEUL (LUFTHANSA), SA JEDNIM PRESEDANJEM U MINHENU, CENA: 705 EVRA U JEDNOM SMERU. 6,5 SATI PUTOVANJA + 3,5 SATA PAUZE U MINHENU. VARIJANTA SA TURKISH AIRLINES SA PRESEDANJEM U ISTAMBULU JE SKUPLJA I SA DUŽOM PAUZOM.

Njime blista, zlatnim staklima opkoljena, KLI 63 - najviša zgrada u državi, sa tri podzemna i ostalih šezdeset spratova. Bešumni brzi spoljni liftovi s pogledom na moćni Han, kancelarije, galerije, restorani i prodavnice uzdižu se ponosno u sjaju bogatstva što blješti na suncu. Na zidovima zgrade 63 ogleda se cela okolina stapajući se s njom u zlatnu leguru, koja deluje baš kao i čisto zlato, te mami prolaznike da joj pohlepno priđu sto bliže.

Sa svojih 249 metara, 1985. godine, kada je završena, bila je najviša zgrada izvan Amerike. A već 2010. godine se više nije mogla kvalifikovati ni među prvih stotinu.

A šta je sa Gangnamom?! Pa, dok se širom planete „jaše” u ritmu „Gangnam Style”-a, život u ovom delu Seula nastavlja da teče u visokom stilu. Naime, Gangnam je najelitnija četvrt grada, gde mnogi izlaze samo iz razloga da budu viđeni kao deo moćnog, bogatog društva. Doći, a ne biti viđeni?! Ne biti deo tog sveta?! Pa to ne možete sebi dozvoliti, bar ne ovde.

TRADICIJA

Iako je Južna Koreja poznata prvenstveno po modernim tehnologijama, prava šteta je ne doživeti tradicionalni duh ovog naroda. Najbolji prikaz toga dočaraće etno sela u kojima se može sagledati kako su nekad živeli stari Korejci. Prvo što se primeti su bašte, čijem su uređenju posvećivali mnogo pažnje.

Interesantno je da je skoro u epicentru metropole smešteno selo

Kuhinja

Korejci su s pravom vrlo ponosni na svoju kuhinju. Naizgled je slična japanskoj ili kineskoj, ipak, značajno se razlikuje od specijaliteta koje prave njihove komšije. Korejska kuhinja najviše se sastoji od riže, nudli (kineski rezanci), tofua, povrća i mesa. Korejska tradicionalna jela poznata su po broju priloga koji se dodaju riži. Korejci ne jedu velike količine hrane odjednom, što je možda i formula koja ih, kao naciju, čini vrlo vitkim i vitalnim. Naime, retko ko u Koreji ima višak kilograma. Kako biste izbegli kulturne nedoumice u civilizacijskom sudaru sa Korejom - evo nekoliko saveta. „Kimči” je opšti naziv za naročiti način kiselenja povrća i pre svega podrazumeva fermentizovani kupus. U turšiju stavljaju i krastavce i strukove mladog crnog luka i neke travke i travčice, ali i ribe i lignje pomešane sa probranim zelenišem. Sve to može da završi na vašem tanjiru, pa bi bilo dobro da se pre porudžbine uvek dobro raspitate. Supe su, takođe, svakodnevnica na korejskom jelovniku. Postoji supa za lečenje mamurluka koja je deo korejske tradicije. Često se koristi ulje od susama, umak od soje, dosta čilija i belog luka. Kao i sve dalekoistočne kihinje, Evropljanima je korejska kuhinja „jaka”. Goveđe kajiševе pre konzumiranja zamoče u soja sos i zaviju u susamov list. Ukusno je i pile sa ženšenom,

pečena meduza, a ko voli može da gricka pržene ili kuvane čaure svilene bube. Nude se i jela sa đumbirom, ajkuline šnicle, a vegetarijanci će izabrati „tolsot bibimbap” - pirinač sa povrćem poslužen u užarenom kamenom sudu. Gotovo svi dezerti su od želea i pirinča, a, za razliku od evropske kuhinje, čokolada nije omiljena poslastica. „Kkultarae” je tradicionalni slatkiš korejskog dvora od meda i šećera u čijoj sredini je lešnik ili badem, ili nešto slično. Inače, ova bela poslastica simbol je dugog života, zdravlja, dobre sreće i ostvarenja želja. Sodžu (soju), liker od slatkog krompira korejski je odgovor na japanski sake.

„Hanok”, kako ga Korejci zovu. To je naselje sa tradicionalnim korejskim kućama od drveta, od kojih većina ima nameštaj sličan onom koji se koristio u prošlosti i spavaju na podu na ležajevima koji se nazivaju „futon”.

Jako se pazilo, a i dan danas se pazi na feng shui i ying & yang, koji se nalazi i na korejskoj zastavi.

SNEG I USRED LETA

U mestu Bucheon se nalazi jedna od dvanaest skijaških dvorana na svetu i prva u Koreji. Sneg je naravno veštački, ali kako temperaturu u dvorani održavaju tek na koji

stepen iznad nule, dosta je mekan i vodenast. Odličan je izbor za učenje skijanja, kao i za one koji žele da skijaju u letnjim mesecima jer je dvorana otvorena tokom čitave godine.

Pyeongchang je bio kandidat za zimske Olimpijske igre 2010. a potom i 2014. godine, i oba je puta „izvisio” - najpre od Vankuvera, a potom i od Sočija. No, nije se predao i opet se kandidovao za Olimpijadu 2018. godine. Južna Koreja ima iskustva sa organizacijom Olimpijskih igara jer je Seul 1988. godine bio domaćin Letnje olimpijade... Držimo fige! ■

NOVINARNICA
.net